

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka

Bakalářská práce

**Pojmenování partnerů a jejich oslovování
v soukromé komunikaci**

**The Naming of Partners and their Calling in
Private Communication**

Vedoucí práce: PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

Autorka BP: Pavla Štěpánová

Třebechovická 828, Hradec Králové 50003

ČJ - ZSV

prezenční studium

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury.

místo vypracování: Praha

datum: 7. dubna 2010

.....
Pavla Štěpánová

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Ladislavu Janovcovi, Ph.D., za užitečné rady, které mi udílel v průběhu mé práce.

ANOTACE

Titul: Pojmenování partnerů a jejich oslovování v soukromé komunikaci

Autor: Pavla Štěpánová

Ústav: Katedra českého jazyka

Vedoucí práce: PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

Anotace: Práce Pojmenování partnerů a jejich oslovování v soukromé komunikaci se zabývá analýzou zvláštního druhu vlastních jmen – partnerských (mileneckých) pojmenování, která byla získána především dotazníkovou metodou. Nejprve je tento nestandardizovaný typ antroponym vymezen jazykově, tedy v rovině grafické, fonetické a fonologické, lexikologické a morfologicko-syntaktické. Zvýšená pozornost je věnována expresivitě a deminutivním prostředkům. Samostatná kapitola se zabývá slovotvorným rozbohem, kde jsou partnerská pojmenování rozdělena do šestnácti sémantických skupin, které slouží k vnímání člověka, jako je např. jeho přirovnání k něčemu drahému, k lásce, ke zvířeti, k rostlině, k jídlu, k fantastické postavě apod.

Klíčová slova: onomastika, antroponomastika, partnerská pojmenování, slovotvorba

Title: The Naming of Partners and their Calling in Private Communication

Author: Pavla Štěpánová

Department: Department of Czech Language

Supervisor: PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

Annotation: This thesis “Calling of Partners” describes how people keep calling and naming their partners in private communication and it deals with analyzing of special kind of partners calling; as lovers’ as partners’ names. This information has been gathered via questionnaires. Firstly this kind of nonstandard type of antroponyms has been distinguished in a language way, it means in a graphic, phonetic and phonologic, and lastly in a morphologic-syntactic way. There is one important part telling about expressivity and diminutive ways. There is also a special section which describes word-formative parsing where there are partners callings divided into sixteen semantic groups. These groups shows how partner might be compared to something very dear, love, an animal, a plant, food or sci-fi character etc.

Key words: onomastics, antroponomastics, partners calling, word-formative

OBSAH

1. ÚVOD	7
2. CHARAKTERISTIKA PRŮZKUMU.....	10
2. 1 Přehled partnerských pojmenování	11
3. PARTNERSKÁ POJMENOVÁNÍ V ONOMASTICKÉM SYSTÉMU.....	15
3. 1 Onomastika jako věda	15
4. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA PARTNERSKÝCH POJMENOVÁNÍ V RÁMCI PROPRIÁLNÍHO PARADIGMATU	17
4. 1 Propriální funkce a propriální význam	17
4. 2 Lexikální význam proprií.....	18
4. 3 Apelativizace a proprializace	19
4. 4 Jazyková charakteristika partnerských pojmenování	20
4. 4. 1 Grafická charakteristika	20
4. 4. 2 Fonologická a fonetická charakteristika	21
4. 4. 3 Lexikologická charakteristika	22
4. 4. 3. 1 Slovní zásoba vymezená příznakem expresivnosti.....	23
4. 4. 3. 2 Deminutivnost jako prostředek vyjádření důvěrnosti	25
4. 4. 3. 3 Deminutivní prostředky v partnerských osloveních	26
4. 4. 4 Morfologicko-syntaktická charakteristika	28
5. METAFORICKOSLOVOTVORNÁ ANALÝZA.....	31
5. 1 Člověk je jedinečná, vzácná bytost	31
5. 1. 1 Partner je život.....	31
5. 1. 2 Partner je drahocennost	31
5. 2 Člověk dokáže milovat	33
5. 2. 1 Partner je milující a milovaná bytost	33
5. 2. 2 Partner je láska	34
5. 2. 2. 1 Láska je šílenství, partner je blázen	34
5. 2. 3 Partner je srdce	35
5. 2. 4 Láska je vášeň, partner je oheň.....	35
5. 2. 5 Partner jsou ústa.....	35
5. 2. 6 Láska je vulgární, partner zlobí	36
5. 3 Člověk potřebuje kontakt.....	36
5. 3. 1 Mazlení, tulení a mutlání.....	37

5. 3. 2 Muckání.....	37
5. 3. 3 Chumlání	38
5. 4 Člověk je součástí přírodní říše	38
5. 4. 1 Partner je živočich	39
5. 4. 1. 1 Partner je savec, plaz, pták, ryba i obojživelník	39
5. 4. 1. 1. 1 Partner je šelma	39
5. 4. 1. 2 Partner je hmyz	41
5. 4. 1. 3 Partner je exotické zvíře	41
5. 4. 1. 4 Partner je část zvířete	41
5. 4. 2 Partner je rostlina	42
5. 4. 3 Partner je vesmírné těleso	42
5. 5 Člověk je jídlo	43
5. 6 Člověk se chová jako dítě	44
5. 7 Člověk je součást rodiny	44
5. 8 Člověk je fantastická postava.....	45
5. 9 Člověk je svůj idol.....	46
5. 10 Člověk je sexuální objekt.....	46
5. 11 Člověk je část lidského těla.....	48
5. 12 Člověk je obyčejná věc	48
5. 13 Člověk je sám sebou	48
5. 13. 1 Partner je své povolání.....	49
5. 13. 2 Partner je povahová vlastnost.....	49
5. 13. 3 Partner je svůj vlastní charakterizační rys.....	49
5. 13. 4 Partner je své chování	49
5. 14 Hypokoristika	49
5. 15 Ostatní a neznámá pojmenování.....	50
5. 16 Dvojitá pojmenování	50
6. ZÁVĚR	51
7. POUŽITÁ LITERATURA	54

1. ÚVOD

Rodné jméno a příjmení nás provází po celý život. Ať se nám líbí, nebo ne, ať je máme rádi, nebo nemáme, jsou tu s námi stále a my se s nimi musíme nějak vyrovnat, nějak sžít. Tvoří součást nás samých. My sami si je ale obvykle vybrat nemůžeme, příjmení zdědíme a rodné jméno je nám přiděleno. Většina rodičů proto velice pečlivě zvažuje jméno, které svému nastávajícímu potomku dá. Když vyrosteme, můžeme se zajímat o důvody, které naše rodiče k volbě vedly, nebo o původ našeho jména. Ten je však daný a nijak nás necharakterizuje. „Rodné jméno je základním prostředkem vyjádření jedinečnosti nějaké konkrétní osoby, jejího odlišení od jednotlivin téhož druhu“¹. Protože však není možné, aby každý člověk měl originální jméno, dochází zejména v neoficiální sféře komunikace ke vzniku alternativních jmen, pseudonymů, hypokoristik, přezdívek apod. Ta mohou sloužit např. ke specifitější identifikaci jedince, k vyjádření citového vztahu mluvčího k pojmenovávané osobě, k její přesnější charakterizaci apod. Čeština nám dává k dispozici spoustu jazykových prostředků, kterými můžeme „oficiální“ jména obměňovat, vyjadřovat náš citový postoj nebo tvořit jména úplně nová.

Předmětem naší práce je osobitý druh těchto neoficiálních pojmenování, a to pojmenování partnerská, milenecká, která vznikají v důvěrném, obvykle sexuálně podmíněném vztahu mezi dvěma lidmi a používají se především v jejich soukromé komunikaci. Musíme konstatovat, že se jedná o problematiku stojící spíše na okraji lingvistického zájmu, které doposud nebyla věnována systematická pozornost. Proto bychom se chtěli pokusit o komplexní charakteristiku tohoto fenoménu. Naši práci jsme rozdělili na dvě hlavní části: teoretickou, jejíž součástí bude i charakteristika průzkumu, ze kterého jsme získali většinu jednotlivých pojmenování, a praktickou.

V teoretické části se pokusíme partnerská pojmenování obecně charakterizovat, a to v souvislosti s propriální sférou jazyka. Základní pojmosloví jsme čerpali z *Příruční mluvnice češtiny* (1995, dále PMČ) a *Encyklopedického slovníku češtiny* (2002, dále ESČ). Pro onomastiku představuje základní práci *Úvod do onomastiky* od Rudolfa Šrámka (1999). Propriální oblastí se v souvislosti s rodnými jmény zabývala velice podrobně Miloslava Knappová v díle *Rodné jméno v jazyce a společnosti* (1989). Při vymezování partnerských pojmenování jsme vycházeli zejména z díla Svatopluka

---

¹ Knappová 1989, s. 13.

Pastyřika *Studie o současných hypokoristických podobách rodných jmen v češtině* (2003), protože mezi hypokoristiky a partnerskými pojmenováními jsme seznali řadu podobností. Zvláštní pozornost je věnována deminutivům, při jejichž rozboru jsme kromě výše zmíněných prací vycházeli z několika odborných článků. Za podstatný problém považujeme způsob psaní prvního písmene. Z důvodů uvedených v grafické charakteristice partnerských pojmenování jsme se rozhodli pro psaní velkého počátečního písmene.

Praktická část je věnována konkrétním partnerským pojmenováním, a to především jejich slovtvorné analýze. Pouze s tímto pohledem jsme se ale nespokojili a považujeme za důležité pochopit partnerská pojmenování v širších společenských souvislostech. Partnerská pojmenování jsme tedy rozdělili do sémantických skupin na bázi kognitivní teorie metafor², která považuje metafory za princip samotného myšlení. „Jestliže pojmenováváme určitou oblast metaforicky, není to vždy jen nedostatek pojmenování nebo snahy o zajímavost, ale protože systematicky uvažujeme o určité oblasti podle modelu oblasti jiné.“³ Tyto základní vzorce nahlížení na partnera se pokusíme stručně vysvětlit na základě antropologického díla D. Morrisa *Lidský živočich* (1997), protože poskytuje nejobecnější pohled na člověka a partnerský vztah.⁴

Významným rysem moderní vědy je spolupráce mezi jednotlivými obory a vznik nových disciplín, jakými jsou např. socioonomastika, psychoonomastika apod. Jsme si vědomi, že partnerská pojmenování by si zasloužila hlubší a komplexnější zkoumání právě ve spolupráci s těmito dvěma disciplínami, bohužel to ale přesahuje možnosti této práce.

Než se pustíme do samotného rozboru partnerských pojmenování, považujeme za zásadní vymežit význam termínu *jméno*, které v normální komunikaci používáme běžně, obvykle ve významu rodné jméno. Pro užívání onomastické terminologie je však třeba významy zcela přesně specifikovat. „Úřední termín je *jméno*, jehož jednoznačnost vynikne ale až ve spojení *jméno* a *příjmení*, jak to bývá předtištěno na dotaznících a různých dalších formulářích.“⁵ V jiných kontextech však může *jméno* znamenat i *název*, *pojmenování* či *označení*. V tomto významu se bude objevovat i v naší práci.

---

² více Lakoff, Johnson 2002

³ Pokorný 2010, s. 225

⁴ Důležitost spolupráce lingvistiky a antropologie se mj. projevuje ve vzniku lingvistické antropologie.

⁵ Hájková 2004, s. 7

Pro *jméno*, které vybírají pro nově narozené dítě rodiče, se vžil termín *rodné jméno*⁶. *Příjmení* pak označuje jméno dědičné, ať už po otci, nebo po matce. *Osobní jméno* v antroponomastice zahrnuje všechny druhy pojmenování jedince, tedy např. i přezdívkou či partnerská pojmenování. *Vlastní jméno* (*proprium*) je pak nadřazený pojem pro celou onomastickou oblast a jeho protikladem je *jméno obecné* neboli apelativum.

---

⁶ Používání dřívějšího označení *křestní jméno* není vzhledem k svému významu (dané při křtu) doporučováno.

2. CHARAKTERISTIKA PRŮZKUMU

Cílem našeho průzkumu bylo získat sumu partnerských pojmenování, která by poskytla relevantní základ pro obecnou charakteristiku tohoto způsobu pojmenování, pro slovo tvorný rozbor a pro určení obecných motivačních principů. Protože se jedná o pojmenování soukromá a důvěrná, zvolili jsme anonymní dotazníkovou metodu. Shromážděná data jsme doplnili o pojmenování, se kterými jsme se setkali v naší praxi.

Průzkum probíhal na internetových stránkách www.vyplnto.cz, kde byl po dobu jednoho a půl měsíce vyvěšený dotazník tvořený těmito otázkami:

1. Jak oslovujete svého partnera?
2. Jak Vás oslovuje Váš partner?
3. Pokud jste uvedli nějaké neobvyklé pojmenování, vysvětlíte prosím, jak vzniklo.
4. Zaslechli jste nějaké zajímavé oslovení u Vašich známých? Pokud ano, jaké?
5. Pohlaví.
6. Věk.
7. Dokončené vzdělání.

Do našich otázek jsme tedy nezahrnuli rozlišování pojmenování v emocionálně neutrálních nebo naopak vyhrocených situacích, což by mohlo být zajímavé z hlediska socioonomastického. Někteří respondenti však sami použití určitých pojmenování pro konkrétní situace specifikovali. V tom případě je pro zajímavost uvádíme i v naší práci.

Naším cílem nebylo ani přesné určení motivace jednotlivých pojmenování. Pokud je v textu uvádíme, jedná se o přepis informací, které uvedli respondenti. Sami se nechceme do spekulací pouštět, stačí nám vymezení obecných motivačních zákonitostí.

Internetového průzkumu se zúčastnilo celkem 176 respondentů, 119 žen a 57 mužů. Byli jsme nuceni vyřadit tři dotazníky, které se nevyjadřovaly k tématu, zpracovali jsme tedy odpovědi 173 respondentů, z toho 119 žen (69%) a 54 mužů (31 %). 18 respondentů bylo ve věku do 18 let, nejpočetnější skupinu tvořili lidé ve věku 18–30 let: 106 respondentů, 48 respondentů bylo ve věkové kategorii 30–60 a 1 byl starší 60 let. Otázky po věku a vzdělání se vzhledem ke svému spíše orientačnímu charakteru neukázaly pro náš rozbor příliš relevantní.

Nezaměřujeme se ani na rozdíly v oslovení pro ženy a pro muže, na frekvenci či oblíbenost určitých pojmenování apod. Pro zajímavost některé údaje tohoto typu uvádíme, ale jsme si vědomi, že je mezi partnerskými pojmenováními není možné prohlásit za všeobecné tendence.

Mezi odpověďmi se samozřejmě objevily různé způsoby oslovování, jako např. jménem, zdrobnělinou jména, přezdívkou apod. Těmi se však zabývat nechceme, v kapitole 5. 13 pouze pro zajímavost uvádíme několik hypokoristických podob, se kterými jsme se setkali. Naším cílem byl sběr jiného způsobu oslovování, a to oslovování prostřednictvím partnerských pojmenování. Chtěli jsme získat rozumné množství materiálu, na jehož základě bychom tuto skupinu mohli jazykově vymezit a s přihlédnutím k obecně lidským skutečnostem provést slovtvorný rozbor. Tento účel dotazník splnil, celkem jsme sesbírali 423 různých partnerských pojmenování – viz přehled.

2. 1 Přehled partnerských pojmenování

Aférko	Bobši	Cipísku
Almaro	Bobuláku	Coolku
Ančovičko	Bobulko	Couříčko
Anděli	Bonbonku	Cukroušku
Andílku	Borůvko	Cumlíku
Au	Bramboráčku	Cvrčku
Babulečko	Bramborko	Čarodějko
Babulinko	Brambůrko	Čechralko
Babulko	Brepto	Čertíčku
Baculko	Briliantě	Číčo
Bambulo	Briliantíku	Čiči
Bambulko	Broskvátko	Čičinko
Bejku	Broskvičko	Čmeláčku
Beroučku	Broučínku	Čmucháčku
Beru	Broučkomiláčku	Čokle
Beruško	Broučku	Čubičko
Bijuško	Brouku	Čume
Bijušku	Bube	Čumáčičku
Bizone	Bubíku	Čumáčínku
Blázínku	Bublínko	Čumáčku
Blázne	Bublino	Čumáčku ušatý
Blázne můj	Bučáček	Čumáku
Blbečku	Budulínko	Čumátko
Bloučínku	Budulínku	Čuňátko
Bobánku	Bufíku	Čuníku
Bobíšku	Buchičko	Ďáble
Bobku	Cibulko	Dárečku

Debile	Ježuro	Lásko moje
Dědečku	Ježurko	Láso
Dědku	Jitřenko	Lási
Dědo	Joudíku	Lístečku můj zelený
Děvko	Joudo	Lišáku
Diamantíku	Káčátko	Lízátko
Diblíku	Katzi	Lodičko
Dispečerko	Klisničko	Lovečáku
Divoženko	Kmete	Lovečko
Domino	Knedlíčku	Lovečku
Dortíčku	Koblížku	Lovítko
Dortíku	Kobylko	Lumpajzi
Dračice	Kocoure	Lumpe
Dráčku	Kocourku	Lumpísku
Drahá	Kočičáku	Lupínku
Drahokamku	Kočičko	Lvíčku
Drahošu	Kočko	Lvíčenko
Drahoušku	Kokto	Má milá
Drahouši	Koláčku	Maličká
Drahý	Koloušku	Maličký
Draku	Koňomrde	Malý Napoleonku
Ďufíku	Kopretinko	Maminko
Ďůlku	Kopretino	Mamino
Dušínku	Koťátko	Mamko
Dušo	Kotě	Mart'ásku
Fifinko	Kousátko	Maryšo
Flíčku	Kovadlinko	Mašličko
Glume	Kozičko	Mauťu
Gumídku	Králíčku	Mazlíčku
Hade	Krocánku	Mazlíku
Hlupáčku	Krtečku	Mazlítko
Hnusítko	Krysátko	Mede
Holátko	Krysičko	Medíku
Houbičko	Křepeličko	Méd'o
Hovado	Kuličko	Medvěde
Hrošku	Kulíku	Medvědice
Hvězdičko	Kulíšku	Medvíďátko
Chmelíčku	Kund'átko	Medvídku
Chobotničáku	Kurvo	Medvídku můj
Chobotničko	Kuřátko	Medvíííí
Chumláčku	Kůzlátko	Měsíčku
Chumlátko	Květinko	Micko
Chumlíčku	Kvítečko	Milá
Chumlinko	Kvítečku	Miláčku
Inžo	Kvítku	Miláčko
Jahůdko	Kytičko	Miláku
Ještěre	Lásečko	Milášku
Ještěrko	Lásenko	Miláššku
Jezevečku	Lasičko	Mild'o
Ježku	Lásko	Mili

Milouši	Pejsánku	Sněhurko
Miloušku	Pendolino	Srdce moje
Milů	Peprmintíku	Srdíčko
Milý	Perníčku	Staříku
Mišáku	Pičko	Střívko pochroumaný
Míši	Piškote	Sušenko
Míšo	Piškotku	Sviňko
Mlíko	Pižlo	Sysle
Mňoukátko	Plamínku	Šampónku jeden
Modročko	Platinko	fotbalistickej
Mončičáku	Plešoune	Šéfe
Motýlku	Plyšáčku	Šelmičko
Mourku	Podléško	Šmouli
Mrkvičko	Poklade	Šmoulíčku
Mrmrale	Pralinko mámivá	Šmoulinko
Mroukátko	Prasátko	Šmů
Mrško	Prcinko	Šmudlíku
Mrzáku	Prdelinko	Šmudlinko
Mucíku	Prdelko	Šmudlo
Muckadlo	Prdélko	Špekounku
Mucku	Prdko	Štěně
Mufe	Prďolo	Štěstíčko
Mufíku	Princátko	Šugr
Muchlátko	Princezničko	Šukátko
Můj milý	Princezno	Šukno
Mušličko	Princi	Šumáčku
Mutlátko	Prtě	Tati
Muži	Příšerko	Tatíne
Myšáčku	Příšero	Tatínku
Myšáku	Přítulnosti	Tat'ko
Myšátko	Pt	Táto
Myšičko	Pucíku	Tat'uldo
Myšislávku	Pufíčku	Teplouši
Myško	Pupi	Tlamičko
Myšo	Pupíku	Travičko
Náčelníku	Pupíšku	Truhlíčku
Něžňátko	Pusáčku	Truhličko
Něžňoušku	Pusi	Truhlíku
Ňufe	Pusinko	Truhlítko
Ňuníku	Puso	Trumbero
Obludo	Rohlíčku	Třešničko
Očko	Rusalko	Ťufíku
Opičko	Růžičko	Ťuldo
Oříšku	Rybičko	Tuleni
Oušínko	Řehoři	Tuliteli
Pajdo	Sedmikrásko	Tulítko
Pampeliško	Skřítku	Ťuň'ó
Panenko	Sluníčko	Tutínku
Papričko	Smetáku	Ťutínku
Párečku	Smíšku	Ťuťu

Ty můj blázínku
Ty srdce moje
Ty tygře
Ty zvíře
Tygříku
Ucho
Ušáčku
Vávro
Včeličko
Večernice
Ventilku
Vílo
Vlaštovičko
Vlčice
Vlčku

Vlku
Vole
Zachumláčku
Zachumlátko
Zajíčku
Zlati
Zlatí
Zlatíčko
Zlatítko
Zlatko
Zlato
Zlát'o
Zlatovlásko
Zlobidlo
Zlobítko

Zorro
Zvířátko
Zvíře
Žabičko
Žabko
Ženo
Ženo moje takřka vlastní
Žihadýlko
Žiletko
Živote
Živote můj
Žužlo
Žvíže

3. PARTNERSKÁ POJMENOVÁNÍ V ONOMASTICKÉM SYSTÉMU

3. 1 Onomastika jako věda

Partnerská pojmenování jsou specifickým druhem vlastních jmen a spadají tedy do zájmu onomastiky, nauky o vlastních jménech neboli propriích. Přestože tato věda byla původně chápána spíše jako pomocná, dnes se považuje za svébytnou lingvistickou subdisciplínu, a dokonce se formují i její vlastní subdisciplíny, jakými jsou např. socioonomastika a psychoonomastika. Žádná z nich však nemá dosud plně vyvinutou ucelenou teorii.⁷

Socioonomastika si všímá vlastního jména jako sociálního jevu, zabývá se tedy vztahem „vlastního jména a různých stránek života společnosti. Vychází z obecně uznávaného faktu, že volba vlastního jména je vždy společensky podmíněna. Pojmenovací podmínky jsou (či mohou být) odrazem sociálních, ideových, politických, ekonomických, kulturních, národních i mezinárodních a jiných veřejných i soukromých poměrů v dané společnosti.“⁸

Ve vztahu k partnerským pojmenováním můžeme z hlediska socioonomastiky zkoumat např. rozdíly v pojmenování partnerů mezi různými sociálními skupinami (i mezi pohlavími), věkovými skupinami, rozdíly v pojmenování v odlišných sociálních situacích, faktory ovlivňující volbu jména, jeho oblíbenost apod. Protože naše šetření probíhalo anonymně, nekladli jsme si za cíl zkoumat partnerská pojmenování v souvislosti se socioonomastickými východisky, byť takový výzkum by mohl přinést velice zajímavé poznatky.

V našem šetření jsme vymezili čtyři věkové skupiny a zaznamenali jsme pouze, že u lidí majících děti, případně vnoučata, se objevují pojmenování spjatá s jejich rodinným statutem, tedy např. oslovení *Tatínku, Maminko, Babičko, Dědo* apod.

Z hlediska socioonomastiky je pro partnerská pojmenování důležité vymezení komunikační oblasti, protože tam se „sociální aspekty projevují v existenci paralelních subsystému antroponym.“⁹ Socioonomastika tak rozlišuje jména ve sféře oficiální, polooficiální (zaměstnání, škola...) a soukromé. Tyto subsystémy pak podmiňují vznik různých neoficiálních způsobů oslovení. ESČ mezi ně řadí podoby domácí, obměny

---

⁷ ESČ 2002, s. 433

⁸ tamtéž

⁹ ESČ 2002, s. 433

rodných jmen a příjmení, přezdívky a pseudonymy. Neoficiálními osloveními jsou však i partnerská pojmenování. Jejich výskyt spadá do sféry soukromé, a to především do oblasti soukromí mezi partnery, a vyznačuje se vysokou mírou důvěrnosti. Občas můžeme být svědky tohoto způsobu oslovování i na veřejnosti, obvykle ale pouze pokud je pár ve skupině přátel nebo blízkých lidí.

Pastyřík¹⁰ rozlišuje jména standardizovaná (oficiální) a nestandardizovaná (neoficiální), která však mohou být součástí sféry jak polooficiální, tak soukromé. Partnerská pojmenování pak společně s přezdívkami, hypokoristiky a dalšími patří mezi nestandardizovaná pojmenování.

Psychoonomastika je disciplínou ještě mladší než socioonomastika, např. v Encyklopedickém slovníku češtiny její definici vůbec nenajdeme. Podle M. Knappové vychází psychoonomastický přístup z názoru, že „rodné jméno má také konotativní význam, vzbuzující v komunikaci imaginativní, emotivní a asociativní konotace.“¹¹ Stejný význam mají zajisté i partnerská pojmenování. Myslíme ale, že psychoonomastiku můžeme vymezit ještě v širším slova smyslu, a to jako vědu zabývající se psychickými procesy, které vedou k pojmenování člověka, případně k vytvoření úplně nového jména pro člověka. V partnerském vztahu procházíme řadou emocionálních stavů a situací, které ovlivňují i pojmenování, jež zvolíme pro partnera. Expresivita a emotivnost jsou, jak uvidíme dále, hlavními příznaky partnerských oslovení. Budeme se jimi zabývat v samostatné kapitole, pouze ale v souvislosti se slovo tvorbou. Jak bylo řečeno výše, nemáme k dispozici mnoho odborných psychoonomastických poznatků, které bychom mohli zahrnout do naší práce.

---

¹⁰ Pastyřík 2007, s. 101

¹¹ Knappová 1989, s. 58

4. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA PARTNERSKÝCH POJMENOVÁNÍ V RÁMCI PROPRIÁLNÍHO PARADIGMATU

4. 1 Propriální funkce a propriální význam

Propria jsou specifickým druhem pojmenování, který se vztahuje na jedince, jednotlivinu nebo na množství, které se chápe jako individuum.¹² Nenesou tedy zobecnující význam, který by byl srovnatelný s významem apelativ. „Přesto u nich můžeme vysledovat určité významové rysy, např. z propria *Marie* zpravidla vyplývá, že jde o označení osoby ženského pohlaví.“¹³ Jejich hlavní význam spočívá v označování a rozlišení konkrétní jednotliviny jako jedinečného objektu.¹⁴ Z toho vyplývají jejich specifické funkce, které mají v jazykové a společenské komunikaci a které ostatní slova plnit nemohou.

Knappová¹⁵ rozlišuje tři propriální funkce: *označující* (vlastní jméno označuje určitý onymický objekt), *identifikační* (vlastní jméno identifikuje jeden konkrétní objekt) a *diferencující* (vlastní jméno rozlišuje předměty mezi objekty téhož druhu a umožňuje rozlišovat jednotliviny od sebe, např. *Petr Nový není Tomáš Novák*). Šrámek¹⁶ místo označující funkce přidává funkci *lokalizující*, která je výrazná hlavně u jmen zeměpisných (*Labe teče jinde než Vltava*), ale i u osobních jmen (*Petr Nový patří do rodiny Nových, Tomáš je žák jisté třídy...*). V případě antroponomastiky má tedy lokalizace povahu „spíše společenskou, nikoli zeměpisnou. Antroponyma ‚lokalizují‘ pojmenovanou osobu do společenských souvislostí a vztahů.“¹⁷ Z těchto důvodů hovoříme o speciálním propriálním významu.

V Knappové¹⁸ se dočteme, že propria nemají charakterizační schopnost, tj. nemohou pojmenovávaný objekt charakterizovat. ESČ však již uvádí, že propria „většinou nemají charakterizační význam.“¹⁹ Právě nestandardizovaná pojmenování mohou totiž tuto funkci velice snadno splňovat. Přezdívky definuje ESČ jako „neúřední, doplňkové vlastní jméno, které většinou charakterizuje osoby, místa nebo věci

---

¹² srov. ESČ 2002, s. 205

¹³ srov. PMČ 2003, s. 78

¹⁴ srov. tamtéž

¹⁵ Knappová 1989, s. 6

¹⁶ Šrámek 1996, s. 44

¹⁷ tamtéž

¹⁸ Knappová 1989, s. 6

¹⁹ ESČ 2002. s. 205

a vztahuje se k povolání, vlastnostem, původu atd. nositele jména.²⁰ Charakterizační schopnost je tedy zmíněna přímo v definici.

Podobně jsou motivována i některá partnerská pojmenování. Příkladem může být např. oslovení *Smíšku*, *Ještěrko*, *Šéfe* a mnohá další, pojmenovaná po fyzické, duševní, povahové či charakterové vlastnosti, zálibách a koníčcích, oblíbených osobnostech apod. Oblastmi výběru pro partnerská pojmenování se podrobně budeme zabývat v páté kapitole.

4. 2 Lexikální význam proprií

Přestože vlastní jména nemají sama o sobě lexikální význam a mají především identifikovat osoby, jisté fragmenty lexikálního významu bychom mohli mezi jednotlivými skupinami antroponym rozlišit na základě jejich motivovanosti. Jména standardizovaná (rodná jména a příjmení) a hypokoristika lexikální význam mají, ale pokud si ho nevyhledáme v příslušných slovnících, patrně ho nebudeme vědět.

Vznik nových pojmenování je vázán na konkrétní situaci, myšlenkové pochody a citové rozpoložení: „V momentu vzniku jména, kdy pojmenovávatel je zároveň tvůrcem jména, má onen celek noeticko-gnozeologickou povahu: pojmenovatel ví, co, proč a jak propriálně pojmenovává, je mu znám onymický objekt, záměrně volí pojmenovací motiv i jeho jazykové zpracování.“²¹ Takové jméno pak může přejít do běžnějšího užívání, ale jeho etymologická průhlednost a původní motivace a okolnosti jsou oslabeny, až se mohou ztratit úplně. Na druhé straně ale může dané pojmenování po pomnutí dané situace také zaniknout. U přezdívek a partnerských pojmenování se setkáváme s lexikálním významem, který motivoval partnerská pojmenování silně (*Poklade*, *Hlupáčku*, *Ještěrko...*), stejně jako slabě (*Klířáčku*, *Štěřoure...*).

Významným činitelem, který se podílí na lexikálním významu, je pragmatický faktor, tedy postoj mluvčího k pojmenovávané realitě, k promluvové situaci apod. Pastyřík²² vymezil příznaky hypokorističnosti, které představují především právě pragmatický charakter propriálně pojmenovacího aktu. S malými úpravami je můžeme aplikovat i na partnerská pojmenování. Jedná se o tyto příznaky: neoficiálnost,

---

²⁰ ESČ 2002, s.

²¹ Šrámek 1999, s. 21

²² Pastyřík 2003, s. 16, 33-34

nestandardizovanost, komunikační a situační aktuálnost a zakotvenost, onymickou proměnlivost, emocionálnost, expresivnost, důvěrnost, subjektivnost a evaluativnost.

Partnerská pojmenování patří mezi neoficiální jména. Nepodepisujeme se jimi, nejsou nikde oficiálně zanesena a neuplatňují se ani při veřejném vystupování. Používáme je hlavně v důvěrné komunikaci s člověkem, se kterým nás spojuje citová a pohlavní blízkost, a fungují především jako oslovení. Buď si vybereme některé z existujících partnerských pojmenování nebo si vytvoříme nová, která jsou často vázána na konkrétní situaci a citové rozpoložení. Za nejvýznamnější příznaky považujeme emocionálnost a expresivnost. Pojmenováními, kterými oslovujeme našeho partnera, dáváme najevo naše city a pocity, které k němu chováme, případně náladu, ve které se zrovna nacházíme. O expresivnosti budeme podrobněji mluvit dále.

Jak tedy vidíme, pragmatický faktor se na tvorbě partnerských pojmenování podílí významnou měrou. Jsme si však vědomi, že tato problematika by zasloužila hlubšího bádání a rozhodně nemůžeme říci, že bychom podali vyčerpávající popis.

4. 3 Apelatizace a proprializace

Výrazem vzájemného ovlivňování apelativ a proprií jsou zejména procesy apelativizace a proprializace, které probíhají prostřednictvím metonymie a metafory. Při procesu apelativizace se z propria stává apelativum. Někdy může být přechodným stádiem frazeologické přirovnání (*Metuzalém* → *starý jako Metuzalém* → *metuzalém*). Propria však vzhledem ke svému specifickému významu nejsou pro přenášení tolik vhodná. Mohou mu ale podléhat hojně v případě, že pojmenovávají všeobecně známé nositele výrazných vlastností (*Romeo* → *Ty jsi ale romeo*). Stávají se tak vhodným východiskem pro obecné a mnohdy záměrně expresivní označení těchto vlastností.²³ Apelatizaci najdeme i v rámci partnerských pojmenování (viz kapitola 4. 4. 1).

Opakem apelativizace je proces proprializace, kdy se prostřednictvím propriálně pojmenovacího aktu z apelativa stává proprium, aniž by došlo ke změně slovtvorné struktury fundujícího, základového apelativa.²⁴ Jak uvidíme, partnerská pojmenování vznikají z velké části právě proprializací, a to prostřednictvím metafory nebo metonymie (viz 5. kapitola).

---

²³ srov. PMČ 2003, s. 99

²⁴ srov. EŠČ 2002, s. 347

4. 4 Jazyková charakteristika partnerských pojmenování

4. 4. 1 Grafická charakteristika

Na odlišnost proprií a apelativ můžeme narazit již v grafické podobě. Zjednodušeně lze říci, že propria píšeme s velkým počátečním písmenem. „Velké písmeno se užívá i v souslovích, která si sice uchovávají apelativní význam svých členů, jako celek však zároveň plní úlohu vlastních jmen označujících jedinečné nebo významné skutečnosti.“²⁵ Hranice mezi proprii a apelativy však nemusí být vždy ostrá. Tak je tomu např. u jmen příslušníků národů, značkových pojmenování sériových výrobků apod. Označují totiž třídy stejných jednotlivin, čímž mají velice blízko k apelativům. Jak se dočteme v PMČ: „V tradici různých jazyků a jejich pravopisných kodifikací jsou chápána různě, pro češtinu se ustálilo jejich psaní s velkým písmenem (názvy výrobků je však možno užívat i jako jména obecná a psát je s malým počátečním písmenem).“²⁶

Zcela zákonitě jsme si museli položit otázku, s jakým počátečním písmenem budeme psát partnerská oslovení v naší práci. Přestože se tato pojmenování řadí do propriální sféry, situace není tak jednoduchá a jednoznačná. Partnerská pojmenování totiž podobně jako výše zmíněná jména příslušníků národů také označují třídu stejných jednotlivin. Tu bychom mohli definovat jako lidi nám citově blízké, se kterými žijeme v partnerském vztahu.

V rámci partnerských pojmenování navíc existuje množina slov, u které je apelativní význam velice silný. Jedná se o běžně rozšířená slova *M/miláček*, *D/drahoušek*, *L/láska* apod., která výše zmíněný apelativní obsah již získala. Tato slova se používají v milenecké komunikaci velice často a můžeme je najít i v psaných projevech (*Každý může nechat po svém miláčkově pojmenovat hvězdu*²⁷, *Já se neflákám, drahoušku* apod.)²⁸

Nejasnost v případě psaní počátečního písmene se projevila i ve vyplňování dotazníku respondenty. Většina z nich psala malé písmeno, někteří dokonce psaní střídali! Významným charakteristickým rysem partnerských oslovení je totiž jejich zakotvenost v mluveném jazyce. Nad otázkou psaní prvního písmene se obvykle nezamyslíme, dokud s ní nejsme nějakým způsobem konfrontováni.

---

²⁵ PMČ 2003, s. 78

²⁶ PMČ 2003, s. 78

²⁷ Tábořská 2010

²⁸ Fajman 2003

Přesto nesmíme zapomínat ani na to, že v partnerské komunikaci tato jména obvykle zastupují jednoho konkrétního člověka. Partnerská pojmenování nám slouží především k tomu, abychom jimi mohli našeho druha „nějak zvláštně“ pojmenovat a tímto jménem ho oslovit.

V našem výzkumu odpovídali konkrétní lidé, kteří si pod grafickým záznamem představovali konkrétního člověka. V komunikaci partnerská pojmenování zastupují rodné jméno a plní všechny tři propriální funkce. Na druhé straně nemůžeme pominout ani silný apelativní aspekt. Proto si myslíme, že v případě oslovení, které je vyjádřeno vokativem, je správné psát velké počáteční písmeno. Pokud uvádíme partnerská pojmenování v nominativu, budeme je psát s malým písmenem jako zástupce určité apelativní třídy.

Důležitou otázkou je i grafický zápis pojmenování, která jsou zakončená na obourody sufix *-i/-y*. Tato jména byla v našem průzkumu utvořena zkracováním, a to buď ztrátou části sufixu, nejčastěji deminutivního (*Miláček* → *Mili*, *Zlatíčko* → *Zlati*). Norma postihující tuto problematiku neexistuje. My jsme se rozhodli řídit doporučeními, která v návaznosti na M. Dokulila navrhuje Pastyřík: „...využívat obou grafému *i/y* podle toho, zda sufix *i* předcházející foném palatalizuje. V případech, kde k měkčení nedochází nebo je nelze s ohledem na grafickou konvenci naznačit, psát spíše *i*.“²⁹

Posledním jevem, na který bychom chtěli upozornit, jsou pojmenování typu *Mišáku/Myšáku*. Jedná se o slova, která vznikla od odlišných základových slov, která však mají v mluvené řeči shodnou podobu. Opět ve shodě s Pastyříkem³⁰ si myslíme, že tuto grafickou podobu bychom měli odlišovat. Např. výraz *Mišáku* vznikl od rodného jména *Michal*, které podoba *Mišáku* evokuje, zatímco pojmenování *Myšáku* vzniklo od apelativa *myš* a je tedy správné psát ho na rozdíl od prvního příkladu s *y*.

4. 4. 2 Fonologická a fonetická charakteristika

Fonologický systém vlastních jmen se neliší od apelativního. V rámci průzkumu jsme se nesetkali s žádnými abnormalitami, které by se týkaly partnerských pojmenování.

---

²⁹ Pastyřík 2003, s. 64

³⁰ Pastyřík 2003, s. 61

V rámci fonetiky můžeme pouze konstatovat, že oslovení *Šugr* vzniklo fonetickou transkripcí z anglického *Sugar* (*miláček, zlatíčko*), jinak jsme žádné zvláštnosti nezaznamenali.

4. 4. 3 Lexikologická charakteristika

O lexikálním významu proprií, potažmo partnerských pojmenování, jsme pojednali již výše. Pro partnerská pojmenování je dále z lexikologického hlediska charakteristická značná variantnost a synonymičnost. Je dána hlavně velkým množstvím především deminutivních přípon (*chumláček, chumlátko, chumlíček, chumlinka*).

Nyní považujeme za důležité vymezit partnerská pojmenování zejména v souvislosti se slovní zásobou. Propria obecně stojí na její periferii kvůli absenci zobecňujícího významu. Jména, která v soukromí volíme pro své partnery a kterými je pak oslovujeme, tvoří sice integrální součást slovní zásoby, ale i v rámci antroponym pouze okrajovou.

Vývoj slovní zásoby ovlivňují tři významné faktory: mimojazykový, psychický a jazykový. V rámci partnerských pojmenování se nejvíce uplatňuje faktor psychický. Rozmanitost a složitost citového života si často vyžaduje vznik nových, dosud neotřelých pojmů. Jimi se snažíme nahradit výrazy příliš formální či „zevšednělé“, anebo chceme zkrátka vyjádřit a zdůraznit citový vztah (obvykle spíše pozitivní), který pocítujeme k druhé osobě.³¹

Pojmenování pro naše partnery si můžeme vybrat jednak z existujícího repertoáru všeobecně známých jmen, ale můžeme i kreativně vytvářet pojmenování nová, stejně jako jiná opouštět. Ne všechna pojmenování se navíc hodí pro současného partnera, některá „více slušela“ partnerovi předchozímu.

Změny ve slovní zásobě se mohou dít pěti způsoby: tvořením nových slov, významovými změnami existujících slov, vznikem ustálených slovních spojení, přejímáním cizích slov a zánikem slov. Jak uvidíme, v partnerské komunikaci se uplatňují všechny uvedené způsoby.

Při tvorbě nových slov je využíván nejtypičtější prostředek pro český jazyk, odvozování (*Zlatko, Zlatíčko, Zlatítko...*), ale zaznamenali jsme i příklady skládání (*Broučkomiláčku*) a zkracování (*Inžo*). K významovým změnám slov dochází v případě partnerských pojmenování zejména na bázi metafory a metonymie (viz 5. kapitola).

---

³¹ srov. PMČ 2003, s. 96

Víceslovných pojmenování se v našem materiálu vyskytuje jen málo (např. *Pralinko mámivá, Lístečku můj zelený*). Mezi partnerskými pojmenováními najdeme i řadu slov cizojazyčného původu. Jedná se především o slova zcela zdomácnělá (*Andílku, Cibulko, Princezno* apod.). V latině má původ oslovení *Domino*, v angličtině *Šugr* a mezi hybridní slova patří oslovení *Katzi* (více viz kapitola 5. 4. 1. 1. 1), *Coolku* (z anglického *cool* připojením přípony *-ek*) a *Lovečko, Lovečáku*, které byly utvořeny přidáním přípon *-ečka, -ečák* k anglickému slovu označujícímu lásku, *love*. Zvláštním případem je kalkování, „přesné napodobení cizího vzoru s využitím domácích jazykových prostředků.“³² V našem materiálu se jedná o oslovení *Mede*, které vzniklo doslovným překladem anglického *honey* (*med*, ale i *miláček*).

Mnohá pojmenování, která vznikají, jsou záležitostí idiolektu, tedy vyjadřovacích prostředků napříč jazykovými rovinami jednotlivce. Se smrtí lidí pak často zanikají i jména, která stvořili. Pojmenování však mohou vzniknout i v určité kontextově zakotvené situaci nebo zcela náhle jako náhodný nápad a být tak užita i jen jedinkrát. Pro taková slova používáme termín okazionalismy.

„Okazionalismy vznikají příležitostně v procesu tvoření textu zpravidla pro jedno konkrétní použití podmíněné kontextem.“³³ V počtu definičních znaků okazionalismu jsou velké rozdíly, ESČ vyděluje tyto znaky: řečový charakter, jedinstvo aktu utvoření, autorství, vázanost na kontext, neuzuálnost, jednorázové užití, zvláštnost, nápadnost, neobvyklost, novost. V našem průzkumu jsme se na tato slova nezaměřovali. Formulace našich otázek *Jak oslovujete svého partnera* a *Jak vás oslovuje Váš partner* směřovala k opakovatelnosti. Předpokládáme tedy, že pojmenování, která respondenti uváděli, používají opakovaně.

V naší praxi jsme se ale setkali i s jmény, která by výše uvedené charakteristice okazionalismu vyhovovala. Jedná se např. o oslovení *Chumlátko* a *Zachumlátko*, které použil partner jedné slečny, když se mu velice líbilo, jak ležela zachumlaná v peřinách.

4. 4. 3. 1 Slovní zásoba vymezená příznakem expresivnosti

Jak jsme již uvedli výše, považujeme expresivitu za jeden z nejvýznamnějších rysů partnerských pojmenování. Badatelé ji popisují různě. My jsme si vybrali definici z Příruční mluvnice češtiny: „Expresivní slovo se odlišuje od slova neutrálního tím, že vedle pojmového významu obsahuje i pragmatickou významovou složku vyjadřující

---

³² PMČ, 2003, s. 101

³³ ESČ 2002, s. 292

citový a volní vztah mluvčího ke sdělované skutečnosti.“³⁴ Zíma³⁵ rozlišuje tři druhy expresivity:

- a) inherentní: slovo má trvale expresivní charakter i bez kontextu, jeho expresivita zpravidla souvisí se slovtvornou nebo hláskovou podobou;
- b) adherentní: slovo je expresivní pouze v lexikalizovaném přeneseném významu;
- c) kontextovou: expresivita slova vzniká aktuálně jako následek jeho zařazení do stylově, citově či jinak odlišného kontextu.

Expresivně zbarvená slova se dělí především podle hodnotícího příznaku, který je buď kladný, anebo záporný. PMČ mezi kladně zbarvená slova řadí slova *familiární* (užívaná v důvěrném styku blízkých osob), *hypokoristika* (expresivní obměna neutrálního jména v neoficiálním prostředí³⁶), *dětská slova* (užívaná dětmi nebo dospělými při styku s dětmi) a *eufemismy* (slova „zjemňující“).³⁷ Encyklopedický slovník češtiny k nim přidává ještě *deminutiva*.³⁸ Mezi záporně zbarvená slova patří *pejorativa* (slova hanlivá), *augmentativa* (slova zveličelá), *slova zhrubělá*, *vulgarismy* a *dysfemismy* (slova zveličující nepříjemnou skutečnost).³⁹

Partnerská pojmenování by podle PMČ patřila ke slovům familiárním, protože se jedná o oslovení v důvěrné komunikaci. Některá však mohou přecházet i do sféry veřejné komunikace, přičemž expresivní příznak si ponechávají. Pro partnerská pojmenování je charakteristická expresivita inherentní, jejímiž nositeli jsou především deminutivní přípony (*Mazlíčku*, *Pusáčku*, *Žabičko...*), někdy ve spojení se souhláskami či souhláskovými skupinami, které mají expresivní nádech (*Ťutínku*, *Něžňoušku*). Nositelem expresivity může být i dloužení samohlásek (*Medvííí*) nebo opakování souhlásek (*Miláššku*). Některá metaforická oslovení se pak vyznačují pouze expresivitou adherentní (*Draku*, *Zvíře...*).

Pragmatickou významovou složku expresivnosti jsme nuceni ponechat stranou. Vzhledem k tomu, že vyjadřuje momentální citový prožitek a citový postoj k druhému člověku, je těžko zachytitelná v oblasti, jíž se zabýváme.

---

³⁴ PMČ 2003, s. 95

³⁵ srov. Zíma 1961

³⁶ dle Pastyřík 2007, s. 101

³⁷ srov. PMČ 2003, s. 95

³⁸ srov. ESČ 2002, s. 132

³⁹ srov. PMČ, s. 95

Častým formálním rysem kladně zabarvených slov je deminutivnost (zdrobnění). Protože více než polovinu partnerských pojmenování tvoří deminutiva, rozhodli jsme se tomuto fenoménu věnovat zvláštní kapitolu.

4. 4. 3. 2 Deminutivnost jako prostředek vyjádření důvěrnosti

Po věcné stránce označují slova zdrobnělá věci menší, než je normální představa (*stromek*), vydělují jednotlivinu vůči celku (*prášek*), určují specializaci (*mozeček – pokrm*) nebo posun, přenesení významu (*večírek*). Jejich formant je nositelem přídatného významového znaku menšího rozměru a/nebo pragmatického rysu hodnocení, častěji pozitivního než negativního.⁴⁰ Obvykle mají navíc inherentní expresivní význam, kterým vyjadřují citový vztah k označovaným předmětům. „Zdrobnělá slova původně označovala malé věci a malé osoby, teprve později se jich začalo užívat nejen pro věci a osoby malé, ale stále více pro věci a osoby nám milé.“⁴¹ Deminutivnost je navíc významným prostředkem pro vyjádření zdvořilosti⁴² a realizuje se i v určitých typech oslovení.

Nekula říká, že W. U. Dressler a L. Merlini Barbaresi charakterizovali tři prototypické situace, v nichž se v osloveních běžně užívá deminutiv, a to v oslovení dětí, domácích zvířat (mazlíčků) a dospělých, kteří k mluvčímu jsou nebo mají být v důvěrném vztahu. Všem třem prototypickým situacím je vlastní důvěrnost. „Deminutiva jsou zde prostředkem navazování, udržování a utvrzování důvěrného vztahu, přičemž verbální pokus o navázání takového vztahu může být, jsou-li signály komunikačního partnera vyhodnoceny špatně, také odmítnut.“⁴³ Deminutiva, která se objevují mezi partnerskými pojmenováními, představují specifickou kategorii v rámci třetí skupiny. Vyjadřují velice hluboký vztah důvěrnosti a úsilí o projevení pocitů něhy, lásky, náklonnosti apod., a to i v případech příležitostných negativních emocí. Můžeme sice partnerovi říci, že *je hnusný*, ale můžeme ho též nazvat *Hnusítko*. Je ale třeba pamatovat i na to, že přemíra citovosti nemusí být hodnocena vždy kladně, obzvláště děje-li se tak na veřejnosti.

V případě některých deminutivních pojmenování dochází, jak jsme viděli výše, k výrazné apelativizaci (*miláček, brouček...*). Tato slova postupně ztrácejí svoji citovou

---

⁴⁰ srov. PMC s. 125

⁴¹ O češtině, s. 78

⁴² více viz Nekula 2003

⁴³ Nekula 2003, s. 113-114

složku, která se může časem úplně vyprázdnit, jsou používána spíše automaticky a tvoří základ repertoáru všeobecně rozšířených partnerských pojmenování.

I v případě postupující apelativizace či emocionálního uvolňování si však čeština dokáže poradit. Může dojít např. k oživení zdobněliny změnou mluvnického rodu, byť již ne na půdě spisovného jazyka (*miláček* → *miláčka*), k nestandardnímu spojení přípony s kořenem a vytvoření deminutiv úplně nových (*Bučačku, Chumlinko...*) nebo k obměňování deminutivních přípon (*Prdelko* → *Prdelinko*).

Je otázka, zda užívání zdobnělin není něco, co může podobně jako metafory určitým způsobem strukturovat naše myšlení. Například na malé děti se velice často mluví právě pomocí řady zdobnělin. Jednak proto, že jsou malé, jednak proto, že i tímto způsobem vyjadřujeme kladný vztah, jenž k nim zaujímáme. Dětský svět je jiný než dospělý: děti kreslí mráčky, chodí spát do postýlek, dívky si oblékají sukýnky, chlapci si hrají s autíčky apod. Jak však rosteme, zdobňování se najednou vytrácí a my vidíme svět tvrdý, možná i nehostinný a někdy až nepřátelský. Možná i jazyk může být výrazem toho, jak svět okolo nás vnímáme. Najednou vidíme mraky, jdeme spát do postele, oblečeme si sukni, koupíme si auto apod. Obzvlášť před dospělými lidmi je vyjadřování se ve zdobnělinách chápáno spíše jako směšné, dětinské nebo i nechutné. Oslovování deminutivy mimo výše zmíněné prototypické situace bývá dokonce v kombinaci s tykáním chápáno jako slovní útok.⁴⁴

V partnerském vztahu však používáme zdobněliny především právě proto, abychom vyjádřili důvěrný, kladný citový vztah. Jejich užívání však závisí na konkrétních mluvčích a jejich vztahu ke zdobnělinám.

4. 4. 3. 3 Deminutivní prostředky v partnerských osloveních

Deminutiva jsou v našem vzorku zastoupena dvěma slovními druhy: podstatnými jmény, která představují 219 slov, a přídavnými jmény, která jsme v deminutivní podobě zaznamenali pouze dvě. Jedná se o pojmenování *Maličký* a *Maličká*. Mezi podstatnými jmény dominují deminutiva tvořená ze substantiv, celkem 186 slov (83 %), dále deminutiva tvořená ze sloves – 20 slov (9 %), deminutiva tvořená z adjektiv – 11 pojmenování (5%) a deminutiva z citoslovcí – 7 pojmenování (3%).

---

⁴⁴ srov. Nekula 2003, s. 114

a) deminutiva ze substantiv

Partnerská pojmenování dokládají rozmanitost českých deminutivních sufixů. V našem průzkumu jsme desubstantivních přípon zaznamenali 23. Nejrozšířenější příponou je sufix *-ek*, kterým je tvořena čtvrtina všech těchto deminutiv, a společně se sekundárním sufixem *-eček* pak 51 slov. Přípony *-ka* a *-ička*, které mají podobnou frekvenci výskytu, máme doloženy v 57 slovech. Větší počet slov je tvořen ještě příponami *-ík* a *-átko*. Následující tabulka uvádí zastoupení jednotlivých deminutivních sufixů pro odvozování substantiv.

Přípona	Partnerská pojmenování	Počet
ek	berouček, bijušek, bonbonek, bramboráček, brouček, čmeláček, čumáček, dědek, dráček, drahokamek, koblížek, knedlíček, kocourek, koláček, koloušek, krocánek, králíček, krteček, lumpísek, Marťásek, medvídek, motýlek, myšáček, Myšislávek, oříšek, perníček, piškotek, rohlíček, smíšek, šampónek..., šumáček, ušáček, vlček, zajíček, malý Napoleonek, andílek, měsíček, hlupáček, ťutínek, puříček, tutínek, kulíšek, flíček, ventilek, bobek, dáreček, jezeveček	47
ička	broskvička, buchtička, couříčka, čubička, chobotnička, klisnička, kočička, kozička, krysička, křepelička, kytička, lasička, mrkvička, myšička, rybička, šelmička, třešnička, včelička, vlaštovička, žabička, princeznička, růžička, hvězdička, travička, tlamička, truhlička, mušlička, mašlička, kulička, lodička	30
ka	babulka, bramborka, brambůrka, cibulka, jahůdka, ještěrka, ježurka, kobylka, mrška, myška, opička, paprička, pička, platinka, prdelka, prdelka, sviňka, zlatka, žabka, přišerka, kopretinka, aférka, dispečerka, bublinka, bambulka, kovadlinka, bobulka	27
ík	brilantík, cumlík, diamantík, dortík, hrošík, mazlík, medík, pepmintík, truhlík, tygřík, stařík, šmudlík, čuník, joudík	14
átko	broskvátko, čumátko, káčátko, koťátko, krysátko, kundátko, kuřátko, kůzlátko, medvíďátko, myšátko, zvířátko, princátko	12
íček/íšek	dortíček, chmelíček, chumlíček, truhlíček, pupíšek, bobíšek, čertíček, mazlíček, šmoulíček	9
inka	budulínka, čičinka, prcinka, prdelinka, pusinka, maminka, babulinka, šmudlinka, květinka	9
ínek	blázínek, bloučínek, broučínek, dušínek, plamínek, tatínek, lupínek	7
eček	dědeček, loveček, kvíteček, lísteček...	4
ečka	lásečka, lovečka, babulečka, kvítečka	4
ičko/íčko	srdíčko, štěstíčko, zlatíčko, sluníčko	4
ko	střívko..., očko, žihadýlko	3
enka	lásenka, lvíčenka, panenka	3
ítko	zlatítko, truhlítko	2
ánek	pejsánek, bobánek	2
oušek	cukroušek, miloušek	2
áčíček	čumáčíček	1
áčínek	čumáčínek	1
ečák	lovečák	1
áček	pusáček	1
inko/ínko	oušítko,	1
ounek	špekounek	1
ulda	taťulda	1

b) deminutiva ze sloves

Deminutivních koncovek, které jsou použity pro odvozování ze slovesných základů, jsme zaznamenali pět. Nejrozšířenější je sufix *-átko*, kterým se tvoří zdobněliny od sloves všech tříd, a to od tvarů dokonavých i nedokonavých. Následující tabulka uvádí kompletní přehled.

Přípona	Partnerská pojmenování	Počet
tko	chumlátko, kousátko, lovítko, mazlítko, mňoukátko, mroukátko, muchlátko, mutlátko, šukátko, zachumlátko, zlobítko, hnusítko, tulítko	13
aček/áček	bučaček, čmucháček, chumláček, zachumláček	4
dlo	muckadlo, zlobidlo	2
inka	chumlinka	1

c) deminutiva z adjektiv

Deminutiv, která jsou odvozena z adjektiv, máme doloženo 11 a jsou tvořeny 7 různými příponami. Jedná se ale o motiváty pouze čtyř slov: *milý*, *drahý*, *něžný* a *holý*.

Přípona	Partnerská pojmenování	Počet
áček/ášek	miláček, milášek, milášek	3
ouš	drahouš, milouš	2
oušek	drahoušek, miloušek	2
átko	něžňátko, holátko	2
oušek	nežňoušek	1
áčka	miláčka	1

d) deminutiva z citoslovcí

Zvláštní skupinu slov představují pojmenování, která jsou tvořena příponou *-ík* a za jejichž slovtvorný základ je možné prohlásit citoslovce.

Přípona	Partnerská pojmenování	Počet
ík	mucík, pucík, bufík, d'ufík, mufík, ňuník, ťufík	7

4. 4. 4 Morfologicko-syntaktická charakteristika

Propria nevytvářejí vlastní deklinační typy, ale přiřazují se analogicky dle koncovek k již stávajícím vzorům a mohou vyjadřovat všechny pády. V partnerských pojmenováních se však nejvíce uplatňuje vokativ, protože tato pojmenování se používají zejména jako oslovení. Většina respondentů je také uváděla právě ve tvaru vokativu, jen někteří v nominativu.

V kategorii čísla se propria vyznačují tím, že obvykle neuplatňují protiklad singulár – plurál. Jak píše Knappová, „vyplyvá to z jejich gnoseologické podstaty, tj. z toho, že jsou prostředkem vyjádření jednosti a jedinečnosti, individualizace objektu. Protože individualizují konkrétní substanci, primárně se jich užívá v čísle jednotném.“⁴⁵

Specifickou problematikou vlastních jmen v oblasti morfologie se jeví kategorie rodu, a to zejména u nestandardizovaných podob vlastních jmen. Velice časté je nerespektování přirozeného rodu pojmenovávaného objektu. Dívku *Pavlu* např. oslovíme *Pavle*, případně z ní uděláme *Pavlišťě*. Podobně i u partnerských pojmenování máme od jednoho základu k dispozici různé varianty, které jsou dány především velkým množstvím deminutivních přípon (*Chumláčku, Chumlátko, Chumlíčku, Chumlínko*).

Pro partnerská oslovení je tedy charakteristické silné tíhnutí k vespolečnosti, a to i k vespolečnosti potenciální. Mezi nejčastější obourodá partnerská jména patří oslovení *Miláčku, Drahoušku, Lásko, Broučku* apod. Řada dalších oslovení, např. *Dortíčku, Rohlíčku, Dárečku* atd., byť byla v našem průzkumu použita pro označení pouze jednoho pohlaví, by mohla bez problémů označovat i to druhé.

Co se týče slovnědruhově platnosti, všechna propria patří k substantivům, případně jsou jako substantiva používána. V případě partnerských pojmenování máme vedle substantiv doložena ještě substantivizovaná adjektiva (*Milý, Milá, Drahy, Drahá*). V citoslovci *bůůů*, které často vydávala jedna z respondentek, má původ oslovení *Bučačku*, které pak vzniklo ze slovesa *bučet*.

Někdy se k partnerskému pojmenování připojuje ukazovací zájmeno *ty* a přivlastňovací zájmeno *můj*, případně obě dvě. Zájmeno *ty* označuje adresáta. V případě partnerských pojmenování má hlavně funkci kontaktní a zdůrazňuje vztah mluvčího k adresátovi. Jako takové stojí vždy před vlastním propriem (*Ty zvíře, Ty srdce moje*). Přivlastňovací zájmeno *můj* vyjadřuje kladný vztah k adresátovi jednak ve významu posesivním, kdy jeden partner považuje toho druhého za své vlastnictví (*Lístičku můj, Medvídku můj*), jednak i ve významu přináležitosti, kdy partner považuje toho druhého za součást sebe sama (*Srdce moje*).

Zajímavým zjištěním je fakt, že při použití zájmena *můj* se v rámci partnerských pojmenování objevuje inverzní slovosled, tedy nejprve proprium, poté přivlastňovací zájmeno ve funkci shodného přívlastku. Jedinou výjimku tvoří spojení posesiva a substantivizovaného adjektiva *Můj milý*. Naopak pokud dojde k použití obou zájmen

---

⁴⁵ Knappová 1989, s. 15

ty a *můj*, pořádek slov je standardní (*Ty můj blázínku*, *Ty můj miláčku*). Výjimku tvoří spojení se slovem *srdce*, které se v dotaznících objevilo celkem třikrát a vždy s postponovaným posesivním zájmenem (*Ty srdce moje*).

5. METAFORICKOSLOVOTVORNÁ ANALÝZA

5. 1 Člověk je jedinečná, vzácná bytost

Jednou ze základních charakteristik myšlení člověka je jeho uvědomění si vlastní konečnosti, smrti, a tedy jedinečnosti lidského života. Člověk jako jediná bytost na zemi je tohoto myšlenkového úkonu schopen.⁴⁶ Zcela úmyslně dokáže navíc život vzít, ať už sám sobě, nebo lidem ostatním. Společnost má různé mechanismy, kterými se snaží lidský život chránit a udržet jeho kontinuitu. A i když většina z nás dělá co nejvíce proto, aby žila co nejdéle, dokážeme svůj život ve jménu určitých ideálů i obětovat, a to zejména pro rodinu nebo lidi nám blízké. V tomto přístupu k lidskému životu má původ chápání člověka a partnera jako jedinečné a vzácné bytosti.

5. 1. 1 Partner je život

Přestože v průběhu partnerského soužití procházíme různými fázemi a krizemi, pokud žijeme v spokojeném vztahu, máme toho druhého rádi, myslíme na něho s láskou, bojíme se o něj a bojíme se, že ho ztratíme. Je nám drahý stejně, nebo dokonce více než náš život. V tomto pohledu na partnerský vztah má původ oslovení *Živote* a *Živote můj*.

5. 1. 2 Partner je drahocennost

Vzácnost života a námi milovaného člověka chceme vyjádřit přirovnáním k něčemu, co je také drahé, cenné a přitom vzácné. Na prvním místě se nabízí množina drahých kovů, mezi kterými vyniká zlato. Zde má původ oslovení člověka *Zlato* a z tohoto substantiva utvořené zdvojnásobené výrazy *Zlatíčko*, *Zlatítko*, *Zlatko*, *Zláťo*, *Zlati* a *Zlatí*.

Zatímco *Zlatíčko* je pravidelně utvořené deminutivum příponou *-íčko*, vytvoření oslovení *Zlatítko* není úplně jednoznačné. Pokud by základovým slovem bylo sloveso *zlatit*, vzniklo by výsledné pojmenování příponou *-tko*, která se používá u deverbativ označujících „pojmenování neživotných substancí, pomocí nichž někdo vykonává činnost vyjádřenou slovesným základem.“⁴⁷ Oslovení *Zlatítko* ale označuje osobu,

---

⁴⁶ srov. Morris 1994, s. 176

⁴⁷ PMČ 1995, s. 144

a proto bychom spíše řekli, že motivantem je lexém *zlato* a formantem nestandardní přípona *-ítko*, pro tento slovotvorný proces nestandardní.

Deminutivní příponou *-ka* vzniklo oslovení *Zlatko*. Koncovkovým odvozením bylo utvořeno pojmenování *Zláťo*. Došlo v něm též k alternacím v kořeni *t-t'* a *a-á*. Jeho variantami budou pravděpodobně výrazy *Zlati* a *Zlatí*, kdy pod vlivem vzoru *kost* je vokativ zakončený na *-i*, případně *-í*, které má silný expresivní a archaizující nádech.

Ze stejné sémantické skupiny drahých kovů pochází oslovení *Au*, *Pt* a *Platinko*. První dvě označují primárně chemické značky zlata a platiny a přeneseně pak byla použita i jako pojmenování pro partnery. Objevila se v psaném projevu, do mluveného proniklo důvěrnější oslovení *Platinko*, pravidelně vytvořená zdrobnělina příponou *-ka*. Vzájemné oslovení partnerů pomocí chemických značek ukazuje na širší znalosti chemie, možná i na zálibu v této vědě. Pravděpodobně ale tato oslovení vznikla snahou o co nejúspornější vyjádření v psaném projevu a jsou příkladem zrychleného způsobu moderního života. Nicméně se jedná o velice nápaditý a nekonvenční způsob pojmenování.

Vedle drahých kovů se můžeme inspirovat i v oblasti drahokamů. Z tohoto sémantického okruhu pocházejí oslovení *Drahokamku*, *Briliantku*, *Briliantíku* a *Diamantíku*. Deminutiva jsou vytvořena pravidelně příponami *-ek* a *-ík*, ale ze slov, která se mimo partnerskou komunikaci obvykle nezdrobňují.

Metaforu něčeho drahého, a navíc i skrytého, něčeho, co je jen naše a my nechceme, aby o tom věděli, nebo to dokonce měli ostatní lidé, najdeme v přirovnání člověka k pokladu. Jedná se o oslovení *Poklade*.

Zcela explicitně je pocit drahosti vyjádřen ve výrazech odvozených od adjektiva *drahý*: *Drahý*, *Drahá*, *Drahouši*, *Drahoušku* a *Drahošu*. První dvě jsou jedny z mála příkladů substantivizovaných adjektiv, která vznikla konverzí slovního druhu. Oslovení *Drahouši* má díky příponě *-ouš*, označující nositele vlastnosti, silný expresivní nádech. Jejím rozšířením o příponu *-ek* vznikl pravidelně *Drahoušek*. Pojmenování *Drahošu* je pravděpodobně nářeční.

Jako poslední bychom do této oblasti zařadili oslovení *Šťěstíčko*, vytvořené pomocí sufixu *-íčko*. Byť se jedná o abstraktní pojem, který může pro každého znamenat trochu něco jiného, s pojetím člověka jako jedinečné bytosti ho spojují semy vzácnosti, cennosti, obtížné nalezitelnosti či dosažitelnosti apod.

5. 2 Člověk dokáže milovat

Velice početná skupina partnerských pojmenování je odvozena ze základní schopnosti člověka, schopnosti milovat někoho druhého, a tedy i možnosti být milován. O zamilovanosti se říká, že je přechodným stavem, který v horizontu přibližně dvou let odezní. Přesto ale můžeme někoho milovat celý život. Určitým projevem milostného vztahu je potom láska, kterou k sobě partneři chovají, a jedním z nejvroucnějších vyjádření lásky je říci někomu, že ho milujeme.

5. 2. 1 Partner je milující a milovaná bytost

Asi jedno z nejstarších partnerských oslovení (*můj milý/milá*) se dnes již moc nepoužívá. Teprve až z tohoto praslovanského slova, které má indoevropský základ, však vznikly výrazy jako *milovat*, *mileneč*, *miláček* apod. Substantivizované podoby adjektiva *milý* se v dotazníkovém průzkumu objevily ojedinelé v těchto podobách: *Milý*, *Milá*, *Můj milý* a *Má milá*.

Nejčastějším partnerským pojmenováním se dle našeho průzkumu ukázalo oslovení *Miláčku*, které v dotazníku uvedlo celkem 62 respondentů. Jak bylo řečeno výše, bylo utvořeno příponou *-ák*, respektive *-áček* od výrazu *milý*. Zajímavým zjištěním je fakt, že jsme u tohoto populárního názvu zaznamenali, zvláště dnes aktuální, problematiku přechylování. Setkali jsme se totiž i s oslovením v ženském tvaru: *Miláčko*. Tento lexém je utvořený pravidelně příponou *-ka*, respektive *-áčka*.

V rámci soukromé mluvy mezi partnery je velice oblíbeným komunikačním prostředkem šišlání (viz kapitola 5. 6). Příkladem tohoto jevu je oslovení *Milášku*, kdy došlo k změně polosykavky *č* v tupou sykavku *š*, která je pro výslovnost snazší. Toto oslovení má však ještě druhou motivaci, a to ve výrazu *Miláššku*, ovšem rozdílnost poznáme pouze na základě grafické podoby. Druhá podoba pojmenování pochází z populárního díla *Pán prstenů*, kdy jím jedna z postav (Glum) označovala zbožňovaný a milovaný předmět, prsten.

Od slova *milý* jsou dále odvozena oslovení *Milouši*, *Miloušku*, *Mild'o*, *Mili*, *Milů* a *Miláku*. Zdrobněliny jsou tvořeny příponou *-ouš*, s dominantním expresivním příznakem, a sekundární expresivní příponou *-oušek*. Zvláštní je přípona *-d'a*, již vzniklo nové základové slovo *Mild'a*, jež se stalo motivantem pro pojmenování *Milů*. Zkrácením oslovení *Miláčku* vzniklo *Mili*, podobně jako *Zlatičko* → *Zlati*, která obojí

pocházejí od jedné respondentky. Lehce augmentativní příznak má přípona *-ák* v pojmenování *Miláku*.

Zvláštním případem je oslovení *Mlíko*, které vzniklo také z pojmenování *Miláčku*. Partner ho totiž omylem zkomolil na *Mličňáčku*, které pak zkrátil na *Mlíko*, což se partnerce zalíbilo.

Explicitním vyjádřením něhy, která je spojená s milováním, jsou deadjektivní zdobněliny *Něžňoušku* a *Něžňátko*. Vznikly připojením sufixů *-oušek* a *-átko* k lexému *něžný* a obě vyjadřují pozitivní emocionální zabarvení, které je navíc zdůrazněno alternací *n-ň*.

5. 2. 2 Partner je láska

Metonymickým posunem přenášíme abstraktum *láska* na samotného člověka. Oslovení *Lásko* je dalším velice častým výrazem, přičemž se několikrát objevilo ve spojení s přivlastňovacím adjektivem *můj*: *Lásko moje*. Někteří partneři se však nespokojili pouze s tímto základním výrazem. V průzkumu uvedli respondenti několik oslovení odvozených od slova *láska*: *Lásenko* (pro označení obou partnerů), *Lásečko* (pro označení ženy), *Lási* a *Láso* (obě pro ženu). První dvě jsou vytvořena příponami *-enka* a *-ečka*. *Lási* vzniklo nejspíše podobně jako *Zlati*, *Mili* apod. Vznik oslovení *Láso* objasnila sama respondentka. Nelíbilo se jí, že její partner zkracuje slova, a ten jí naschvál začal říkat *Láso*, s vynecháním písmene *k*.

Původ v angličtině mají oslovení *Lovečku*, *Lovečko* a *Lovečáku*, vzniklá z anglického *love* [laf]. Vytvořena byla expresivními příponami *-eček*, *-ečka* a *-ák*. Zcela přirozeně došlo k rozlišení mužské a ženské osoby. Bohužel nevíme, zda jsou tato slova ve výslovnosti počestěna, anebo zda je uživatelé vyslovují s anglicky znějícím kořenem, tedy [lavečku, lavečko, laveča:ku].

5. 2. 2. 1 Láska je šílenství, partner je blázen

Chápání lásky jako šílenství je běžná metafora⁴⁸. Často můžeme slyšet výrazy typu *jsem do ní blázen*, *šlím po ní*, *ztrácím kvůli němu hlavu*, *je jí posedlý* apod. V tomto pojetí lásky mohou mít původ oslovení *Blázne*, *Blázne můj*, *Blázínku* a *Ty můj blázínku*. Jak je vidět, nemáme k dispozici moc široký repertoár jmen, vystačíme si se

---

⁴⁸ srov. Lakoff, Johnson 2002, s. 65

základním výrazem *blázen*, případně rozvitým přivlastňovacím zájmenem. Deminutivní podoba je tvořena ne příliš produktivní příponou *-ínek*.

5. 2. 3 Partner je srdce

Za orgán, který je zodpovědný za lásku, se považuje srdce. Když jsme zamilovaní, posíláme si s naším partnerem srdíčka, srdce můžeme někomu darovat či dát, někdo nám ho může ukrást, někoho nosíme v srdci apod. Máme mnoho způsobů, jak vyjádřit, že někoho máme, nebo nemáme rádi. Symbol srdce se objevuje i během oslovování. Nejčastěji v zdrobnělé podobě *Srdíčko*. Základní podoba *srdce* se objevuje pouze ve spojení s přivlastňovacím adjektivem *můj*: *Srdce moje* a s ukazovacím zájmenem *ty*: *Ty srdce moje*. Domníváme se, že je to z toho důvodu, že samotné oslovení *Srdce* by znělo dost tvrdě.

5. 2. 4 Láska je vášně, partner je oheň

Jednou z dalších metafor lásky a vášně je oheň: *srdce* může zahořet plamenem, někdo v nás zažehne plamen lásky, který pak musíme uhasit apod. Není tedy divu, že i výraz *plamen* se objevuje mezi osloveními, která vybíráme pro naše partnery. Zaznamenali jsme ho pouze v jeho zdrobnělé podobě: *Plamínku* (pravděpodobně ze stejného důvodu jako u výrazu *srdce*), a to pokaždé jako označení pro ženu. V jednom případě dokonce respondent uvedl, že oslovuje svou partnerku dvouslovným výrazem *Srdíčko –Plamínku*.

5. 2. 5 Partner jsou ústa

Přestože ústa jsou významným sexuálním symbolem, rozhodli jsem se pojmenování inspirovaná ústy zařadit jako samostatnou sémantickou oblast, a to ve vlastní kategorii, protože ústy projevujeme také svoji náklonnost a lásku k druhé osobě. Ať už verbálně, pomocí slov, nebo fyzicky, prostřednictvím např. polibku. V našem dotazníku jsme se setkali s těmito pojmenováními: *Puso*, *Pusi*, *Pusinko* a *Pusáčku*. U základového slova *pusa* se ve vokativu objevuje opět dubletní tvar s *-i*. Nejběžnějším tvarem je zdrobnělina tvořená pravidelně příponou *-inka*. Pojmenování *Pusáčku* mohlo vzniknout buď přechýlením ženského oslovení *Pusinko*, nebo analogicky podle podobných oslovení *Miláčku*, *Plyšáčku*, *Mišáčku* apod. příponou *-áček*.

5. 2. 6 Láska je vulgární, partner zlobí

Ne vždy jsme k našim partnerům milí a hodní a ne vždy jsou oni milí a hodní na nás. Někdy je můžeme oslovit i výrazy, které bychom později vzali raději zpátky. V dotazníku se objevily i výrazy čistě vulgární: *Debile*, *Hovado*, *Blbečku*, *Koňomrde*, *Teplouši* a *Kurvo*. Poslední dva vznikly v opilecké extázi, zbylé dost pravděpodobně v negativní, emocionálně vyhraněné situaci a nepředpokládáme, že se jimi partneři oslovují pravidelně. Mezi teenagery jsme v mluvené řeči zaznamenali několik případů oslovení *Vole*, které nahrazovalo rodné jméno (*Vole, co jsi dnes dělal?*).

Oslovení *Sviňko*, *Čokle*, *Čubičko*, *Smetáku*, *Obludo*, *Příšero*, *Příšerko*, *Mrško* a *Mrzáku* uvedli respondenti s poznámkou „myšleno v dobrém“. Zvláštními případy jsou pak oslovení *Pičko* a *Děvko*, která obě slouží jako oslovení pro muže a vznikla ve zvláštní situaci: *Pičko* po ztrátě telefonu a *Děvko* jako metafora toho, že se respondent opil a vyvaloval se na stole „jako děvka“.

Pokud chceme partnera pozlobit, můžeme zvýraznit nějakou jeho vlastnost nebo výrazný vzhledový rys. K těmto oslovením patří výrazy: *Pajdo*, *Kokto*, *Almaro*, *Baculko*, *Špekounku*, *Plešounu* a *Prtě*. Když partner zlobí nás, něco neví, nechová se podle našich představ apod., dokážeme i negativní emoce vyjádřit často pomocí zdvořilých, mezi kterými najdeme několik krásných eufemismů: *Zlobidlo*, *Zlobítko*, *Hnusítko*, *Trumbero*, *Bambulo*, *Truhlíku*, *Truhlítko*, *Truhlíčku*, *Truhlíčko*, *Hlupáčku*, *Joudo* a *Joudíku*. Deverbativní substantiva jsou tvořena příponou *-tko* a *-dlo*. Ze značkového slova *truhla* jsou utvořeny příponami *-ík*, *-ítko*, *-íček* a *-ička* čtyři odvozeniny, přičemž došlo k rozšíření významu těchto výrazů na označení člověka, který něco neví nebo neumí.

5. 3 Člověk potřebuje kontakt

Již ve školách se učíme, že člověk jest *animal sociale*, neboli živočich společenský. Ke své existenci potřebuje společnost a potřebuje i fyzický kontakt s druhými osobami. Asi není třeba zdůrazňovat, jak uklidňující a potěšující může být obyčejné pohlazení nebo obětí. Jemnými, něžnými a opatrnými doteky začíná i postupné sbližování partnerů. I když se díky nim dopracujeme k pohlavnímu spojení, které nás podle antropologie zajímá nejvíc, stále potřebujeme cítit fyzický kontakt s milovanou osobou. I díky němu můžeme zažít pocit bezpečí, ochrany a něhy. Naprostá většina pojmenování, která patří do této skupiny, je odvozená ze sloves.

5. 3. 1 Mazlení, tulení a mutlání

Do této sémantické skupiny jsme zařadili pojmenování související původně se slovesy vyjadřujícími kontaktnou činnost: *mazlit se*, *tulit se* a *mutlat se*. Patřila by sem oslovení *Mazlíku*, *Mazlíčku*, *Mazlítko*, *Tuleni*, *Tulítko*, *Tuliteli*, *Přítulnosti* a *Mutlátko*. První dvě jsou zdvojnásobena odvozené ze slova *mazel* příponami *-ík* a *-íček* a jsou používána pro obě pohlaví. Naproti tomu oslovení *Tuleni*, *Tuliteli* a *Přítulnosti* jsme zaznamenali pouze jako označení pro muže. Oslovení *Mazlítko*, *Tulítko* a *Mutlátko* vznikla produktivní příponou *-tko* ze sloves *mazlit*, *tulit* a *mutlat se*. Tato slova svou strukturou implikují prostředek činnosti, ale zde označují osobu, která činnosti vykonává. Příponou *-tel* vzniklo pojmenování *Tulitel*. Oslovení *Tuleni* v tomto případě nemá nic společného se zvířetem, ale také se slovesem *tulit se*. Jedná se o využití již existujícího slova a rozšíření jeho významu o člověka, který se rád tulí. Označení osoby *Přítulnosti* je jeden z mála původně abstraktních pojmů, které se objevují v našem průzkumu.

V objímání má původ ještě zvláštní pojmenování *Chobotničáku*. Jedná se o přechýlenou podobu ženského protějšku *chobotnice*. Se zvířetem však také nemá mnoho společného, vzniklo totiž na základě přenesení vnější podobnosti, z objetí rukou a nohou omotanými kolem těla a propletenými jako chapadla.

5. 3. 2 Muckání

Ke sloům inspirovaným fyzickým, nesexuálním kontaktem patří i lehce moderní oslovení *Mucku*, *Mucíku*, *Muckadlo* a *Pucíku*. Oslovení *Mucku* bylo použito pro obě pohlaví, ale spíše než ke jménům vespolných (nom. *Mucko*) bychom je zařadili buď ke jménům obourodým (nom. *Mucka*), anebo k substantivům s nominativy *Mucek* a *Mucka*, protože sufixy *-ek* a *-ka* jsou nejproduktivnější přípony a jasně rozlišují rod. Tato oslovení byla odvozena od obecně českého slovesa *muckat se*. Slovník nespisovné češtiny ho definuje jako hanlivý výraz pro líbání a objímání.⁴⁹

Pojmenování *Mucík* a *Pucík* jsou vytvořena buď produktivní příponou *-ík*, která se připojuje mj. k některým substantivním jednoslabičným základům, příp. k základům nesložených křestních jmen, nebo ne příliš produktivní slovesnou příponou *-ík*. Oslovení *Muckadlo* vzniklo připojením přípony *-dlo* ke slovesnému kmeni a zcela pravidelně vyjadřuje konatele děje, tentokrát s expresivním příznakem. Dle jednoho

⁴⁹ Slovník nespisovné češtiny 2009, s. 257

z respondentů jsou tato pojmenování charakteristická pro osoby okolo puberty. Konkrétně tento dospělý pár je používá proto, aby schválně parodoval mluvu teenagerů.

5. 3. 3 Chumlání

Do této oblasti jsme se rozhodli zahrnout i skupinu deverbativních zdvojnásobků, které jsou také sémanticky spojené s objímáním nebo alespoň s pocitem blízkosti. Jedná se o oslovení *Chumláčku*, *Chumlátko*, *Zachumláčku*, *Zachumlátko*, *Chumlíčku*, *Chumlinko* a *Muchlátko*. Slovtvorným základem jsou slovesa *chumlat*, *zachumlat* a *muchlat se*. Velice produktivní se jeví přípona *-tko*, která opět vytváří pojmenování člověka, vlastně činitele děje, a má příznak vespolečnosti. Produktivními příponami jsou i zbylé dvě: *-áček* a *-íček*. Přestože všechna výše uvedená pojmenování označují v našem průzkumu ženy, jedinou femininní příponou je sufix *-inka*.

5. 4 Člověk je součástí přírodní říše

Člověk zcela neodmyslitelně patří do přírodní říše. Přestože se prezentuje jako pán tvorstva, jako někdo, kdo vládne nad přírodou, v přírodní říši hledá často inspiraci a podněty pro řešení svých problémů. Například sonar vznikl na základě studia prostorové orientace u delfínů a velryb, pro maximální využití sluneční energie vědci studují vliv barvy listů na jeho schopnost absorpce slunečního záření apod.

V přírodní říši se inspirujeme i při výběru pojmenování pro naše partnery. Bohužel není v našich silách momentálně postihnout veškeré motivační aspekty týkající se pojmenování blízké osoby po zvířeti či rostlině, ale myslíme, že mezi nejčastější důvody patří:

- a) podobnost povahy zvířete a člověka;
- b) touha po přenesení vlastností zvířete na člověka;
- c) obliba určitého zvířete/rostliny nebo skupiny zvířat;
- d) „obrácená charakteristika“ (někoho malého oslovíme *Žirafou*);
- e) „situační motivace“ (zašlápnu ježka a vysloužím si oslovení *Ježku*).

5. 4. 1 Partner je živočich

Mezi nejoblíbenější zdroje pojmenování mezi partnery patří jednoznačně jména zvířat, a to napříč celou živočišnou říší. Hodně jmen se objevuje v základní podobě, většinu však tvoří deminutiva. Kompozita, víceslovná pojmenování a zkrácené formy jsou spíše výjimečné. Nadřazené slovo *zvíře* se objevuje jak v základním tvaru *Zvíře*, obvykle však ve spojení s ukazovacím zájmenem: *Ty zvíře*, tak i v zdrobnělé podobě *Zvírátko*, která je častější. I v této skupině pojmenování nacházíme příklady šišlání, a to v oslovení *Žvíže*.

5. 4. 1. 1 Partner je savec, plaz, pták, ryba i obojživelník

Tyto živočišné třídy jsme se rozhodli spojit do jedné kategorie, protože samy o sobě nevytvářejí tak silné skupiny. Vydělíme pouze řád šelem, protože ten obsahuje větší množství zvířat. Část této spojené oblasti představují mláďata. Jsou tvořena příponou *-átko*, která se běžně používá ve zdrobnělinách označujících mláďata. Jedná se o oslovení *Káčátko*, *Kůzlátko*, *Kuřátko*, *Myšátko*, *Krysátko* a *Koloušku*. Dále jsme zaznamenali oslovení: *Hade*, *Ještěre*, *Ještěrko*, *Vlaštovičko*, *Křepeličko*, *Krocánku*, *Rybičko*, *Žabko*, *Žabičko*, *Klisničko*, *Kozičko*, *Králíčku*, *Zajíčku*, *Ušáčku*, *Lišáku*, *Ježku*, *Sysle*, *Krtečku*, *Lasičko*, *Jezevečku* a *Bejku*, obecně český výraz.

Početnou skupinu tvoří pojmenování spojená s *myšmi*, a dokonce i s *kryсами*. Myš může symbolizovat člověka tichého, plachého, ale i hbitého a mrštného. Vedle výše zmíněných oslovení *Myšátko* a *Krysátko* jsou to: *Myšo*, *Myško*, *Myšičko*, *Myšáku*, *Myšáčku* a *Krysičko*. Výraz *Myšo* je utvořen pouze koncovkou *-o*, pravděpodobně pod vlivem vzoru žena.

5. 4. 1. 1. 1 Partner je šelma

Přestože šelmy představují řád savců, rozhodli jsme se jim věnovat samostatnou kapitolu. Tato zvířata představují na jedné straně symboly síly, moci, statečnosti, neohroženosti, dravosti, určité přitažlivosti, ale zároveň i bázně a strachu (*lev*, *medvěd*, *tygr*), na straně druhé i symboly domova, přítulnosti, věrnosti atd. (*kočka*, *pes*). I zde se nám objevuje nadřazený pojem této oblasti *šelma*, a to v pravidelně utvořené deminutivní podobě *šelmičko*. Mezi partnerskými pojmenováními v této sémantické oblasti najdeme výrazy jak neutrální, tak i deminutivní.

K první skupině pojmenování patří tato oslovení: *Medvěde, Medvídku, Medvídku můj, Medvědice, Mevidátko, Vlku, Vlčku, Vlčice, Lvíčku, Lvičenko, Ty tygře a Tygříku*. Od výrazu *medvěd* jsme zaznamenali ještě zkrácené podoby *Méd'o, Míšo, Míši* a *Medvííí*. Podobně jako u feminin se i zde objevuje ve vokativu koncovka *-i*, tentokrát pod vlivem vzoru muž, která je dokonce expresivně několikanásobně prodloužena. Zdrobnělé a zkrácené podoby *Medvídku, Míši, Míšo* a *Méd'o* naopak navozují spíš asociace plyšových hraček. Označují něco, co jsme měli rádi a co nám bylo blízké.

Zajímavě je vytvořené slovo *Lvičenko*, které vzniklo připojením ne příliš produktivní přípony *-enka* k označení lvího mláděte. Původní pojmenování *lvíče*, neutrum označující obě pohlaví, se změnilo ve femininum. V partnerském vztahu pojmenovává toto oslovení přirozeně ženu.

Z hlediska biologie patří mezi šelmy i *lasička* a *jezevec*, ale protože nevyjadřují symboly moci ani domova, uvedli jsme je v nadřazené skupině se savci.

K druhé skupině patří oslovení: *Kočko, Kočičko, Kočičáku, Kocoure, Kocourku, Kotě, Kořátko, Štěně* a *Pejsánku*. Jednoznačně nejpobulárnějšími jsou pojmenování odvozená od kočky. Několik respondentů navíc v dotazníku explicitně uvedlo, že mají zálibu v kočkách a mají rádi kočičí povahu, záměrně proto volí oslovení související s touto oblastí. Jedná se především o „tradiční kočičí činnosti“, jako *mňoukání* a *mroukání*. Pomocí přípony *-tko* vznikla z těchto slov pojmenování *Mňoukátko* a *Mroukátko*. U oslovení *Katzi* respondentka uvedla, že se jedná o německý výraz pro *kocoura*. *Die Katze* však v němčině znamená *kočka*. Připojením maskulinní vokativní koncovky *-i* pak vznikl výraz *Katzi*, který daná respondentka používá ve významu *kocour*.

Obecným oslovením pro kočku je výraz *čiči*, citoslovce, které nejspíš napodobuje zvuk, který kočka vydává. Odsud pak pocházejí i partnerská pojmenování jako *Čičo, Čiči* a *Čičinko*. Ve vokativu se opět objevují koncovky *-o/-i* a zdrobnělá podoba vznikla příponou *-inka*. S kočkami souvisí i oslovení *Mourku* a *Micko*, což jsou pro tyto domácí mazlíčky velice běžná jména. Ta pak byla přenesena i na oslovení lidských osob.

5. 4. 1. 2 Partner je hmyz

Pojmenování inspirovaná hmyzí říší tvoří také početnou skupinu. Nadřazeným pojmem je výraz *brouk*, od kterého je utvořeno několik oslovení. Nejrozšířenějšími je oslovení *Brouku* a jeho deminutivní podoby *Broučku* a *Broučínku*. Zajímavým tvarem je jedna z mála složenin: *Broučkomiláčku*, kompozitum přiřadovací vytvořené pravidelně spojujícím konexem *-o-*. Další složeninou je oslovení *Beroučku*, které vzniklo abreviačně-kompozičním tvořením, a to, jak uvedl jeden z respondentů, zkrácením ze slov *beruška* a *brouček*. I mezi těmito pojmenováními najdeme příklad šišlání, a to v oslovení *Bloučínku*, kdy bylo tvrdé *r*, jehož výslovnost je obtížná, nahrazeno jednodušší likvidou *l*.

Šišlavou výslovnost malých dětí musíme hledat i za oslovením *Bijuško*, což je zkomolenina *berušky*. Takto nazýval jednu respondentku její mladší bratr. Oslovení se pak vžilo i v jejím partnerském vztahu. Kreativní respondentka se s ním však nespokojila a vytvořila i přechýlenou podobu pro svého partnera, kterému říká *Bijušku*. Tato pojmenování vznikla pravidelně příponami *-ek* a *-ka*, tedy *Bijuška* a *Bijušek*.

Mezi „standardní“ názvy z hmyzí říše patří oslovení: *Cvrčku*, *Beruško* (a zkrácený tvar *Beru*), *Včeličko*, *Čmeláčku*, *Motýlku* a *Kobylko*.

5. 4. 1. 3 Partner je exotické zvíře

Zaznamenali jsme i několik partnerských oslovení, která označují exotická, méně známá zvířata či bájná tvory. Jejich vznik má pravděpodobně souvislost se specifickými zkušenostmi a zážitky konkrétních partnerských párů. Jedná se o tato pojmenování: *Bizone*, *Ježuro*, *Ježurko*, *Chobotničko*, *Opičko* a *Bube*, což je jméno odvozené od jistého druhu opice. Na mýtická stvoření odkazují jména odvozená od *draka*: *Draku*, *Dračice* a *Dráčku*, které symbolizuje podobně jako šelmy sílu, moc apod.

Zvláštním případem je oslovení *Hrošíku*, které vzniklo po vyúčtování vodného a stočného, protože se partner koupal ve vaně jako hroši v zoo.

5. 4. 1. 4 Partner je část zvířete

Nejčastěji dochází k metonymickému posunu v pojmenováních odvozených od základového slova *čumák*. Máme doložené pojmenování v samotné formě *Čumáku*, která má hanlivý příznak, i v zkrácené podobě *Čume*. Dalšími variantami jsou oslovení

Čumáčku, Čumáčínku, Čumáčičku a Čumátko. Zde je nádherně vidět ona úžasná schopnost češtiny tvořit zdvojnásobky. Pomocí deminutivních sufixů *-ek, -tko* a prodloužených *-áčinek* a *-áčiček* byla vytvořena krásná nová pojmenování. Variantní oslovení *Čumáčku* tentokrát nevzniklo kvůli šišlání, ale zkomolením, respektive záměnou *š* a *č*. Jediným víceslovným pojmenováním v této skupině je oslovení *Čumáčku ušatý*. S hmyzí říší souvisí oslovení *Žihadylko*, které vzniklo příponou *-ko* s vkladným vokálem *-ý-*.

5. 4. 2 Partner je rostlina

Do přírodní říše patří i rostlinná oblast, která je také vděčnou inspirací pro oslovování našich drahých poloviček, zejména žen. Květiny jsou symbolem lásky a také určitou metaforou. K svátku či narozeninám si dáváme květiny, květiny nosíme zesnulým na hrob, naše partnerská láska může vzkvétat, aby neuvadla, musíme o ni pečovat apod.

Podobně jako v předchozí části i zde se objevuje nadřazený pojem, tedy *kytka, květina* a *květ*. Na rozdíl od zvířecí říše jsme však nezaznamenali žádné oslovení v tomto základním tvaru. Všechna pojmenování jsou zdvojnásobky: *Kytičko, Květinko, Kvítka, Kvítečku, Kvítečko* a *Travičko*. Jedná se o typické zdvojnásobky, jedinou výjimkou je oslovení *Kvítečko*, které je dalším příkladem přechýlení a které vzniklo pomocí přípony *-ečka*.

Konkrétní květiny pak tvoří oslovení *Kopretino, Kopretinko, Růžičko, Sedmikráska, Pampeliško* a *Podléško*. Na rozdíl od zvířecí říše se jedná výhradně o květiny vyskytující se v naší zeměpisné oblasti. I zde máme doklad pro víceslovné pojmenování: *Lístěčku můj zelený*.

5. 4. 3 Partner je vesmírné těleso

Do přírodní říše patří ještě oslovení spojená s vesmírnou tematikou: *Sluníčko, Hvězdičko, Jitřenko, Večernice* a *Měsíčku*, která v sobě skrývají také velkou symboliku. Slunce nám dává teplo, rozzařuje naše dny, usmívá se na nás (stejně jako náš partner) apod. U oslovení *Hvězdičko, Měsíčku, Večernice* uvedli někteří respondenti, že vznikla před spaním.

5. 5 Člověk je jídlo

Další metaforou pro člověka, která se objevuje při oslovování, je přirovnání partnera k jídlu. Jídlo představuje něco, co je nezbytné pro náš život, bez čeho bychom zahynuli. Zároveň je to ale něco, co je v naší kultuře běžné, čeho máme dost a čeho si možná až tak úplně nevážíme. Možná proto nás tato oslovení mohou napadat velice rychle, aniž by jejich použití mělo na první pohled nějaký hlubší význam.

Jak však ukázal Lakoff⁵⁰, běžnou metaforou pro vyjádření a chápání sexuálního chtíče je hlad a předmětem tohoto chtíče je jídlo. Ne nadarmo říkáme např. je k sežrání, celou tě sním, to je ale buchta, žízním po tobě apod. Možná právě za touto metaforicky vyjádřenou sexuální touhou se skrývá i hlavní důvod oslovování partnerů různými pochutinami. Jedná se o výraz žádosti po sexuálním styku, ať už přímo jako součást milostné předehry, nebo skrytě v běžné komunikaci.

Z ovoce jsme zaznamenali oslovení *Jahůdko*, *Třešničko*, *Borůvko* a *Broskvičko*. Ze zeleniny vzešla inspirace pro pojmenování *Cibulko*, *Mrkvičko*, *Papričko*, *Bramborko* a *Brambůrko*. *Bramborka* vznikla zdrobněním od tvaru *brambora* nebo jeho dubletní varianty *brambor*. Obě skupiny označují jen ženy, což je pochopitelné vzhledem k rodu všech těchto substantiv.

Další skupinu tvoří oslovení inspirovaná sladkými pokrmy: *Cukroušku*, *Koblížku*, *Koláčku*, *Perníčku*, *Piškote*, *Piškotku*, *Dortíku*, *Dortíčku*, *Bonbonku*, *Sušenko*, *Buchtíčko* a *Lízátko*. Je to právě tato skupina, ve které můžeme najít i pojmenování pro muže, což je opět dáno především jejich rodem. Mohou ale označovat i ženy.

Oslovení *Mede* a *Medíku* vznikla z doslovného překladu anglického *honey*, které znamená *med* i *miláček*. Z angličtiny pochází i pojmenování *Šugr*, doslova *cukr*, ale také opět *miláček*. Velice poetické oslovení představuje výraz *Pralinko mámivá*, jedno z mála víceslovných pojmenování.

Lehce exotickými osloveními jsou pojmenování *Ančovičko* a *Pepermintíku*, které pravděpodobně vznikly v specifické, kontextově zakotvené situaci. Podobně jako pojmenování *Knedlíčku*, *Oříšku*, *Chmelíčku* a *Houbičko*.

---

⁵⁰ srov. Lakoff 2006, s. 395

5. 6 Člověk se chová jako dítě

Již několikrát jsme se setkali s tím, že občas člověk v komunikaci s partnerem, podobně jako při mluvení s malými dětmi, šišlá. Zjemňuje tvrdé výrazy (například záměnou *r* za *l*, *č* za *š* apod.) a používá měkkých souhlásek k tomu, aby vyjádřil něhu, náklonnost nebo blízkost ke druhému člověku.

Lalická pojmenování uvádíme vždy u příslušné tematické oblasti. Do této skupiny jsme se rozhodli zařadit oslovení lehce nebo zcela motivačně vyprázdněná, při jejichž utváření došlo k využití šišlání. Jedná se o tato oslovení: *Ťuňto*, *Ňuníku*, *Ťuťu*, *Mufe*, *Mufíku*, *Bufíku*, *Ťufíku*, *Ďufíku*, *Tutínku*, *Ťutínku*, *Pufíčku* a *Ňufe*. Některá vznikla z citoslovcí, kterými se obracíme na malé děti: *tututú*, *ňuňuňu* apod. nulovou koncovkou, případně koncovkou *-e*. Nejproduktivnější se u těchto pojmenování ukázala přípona *-ík* a *-ínek*.

5. 7 Člověk je součást rodiny

Rodina je základní společenská jednotka a většina z nás přijímá společenské role, které z ní vyplývají a které se zároveň v průběhu života i mění. Jedná se např. o roli dcery, matky, babičky, syna, otce, dědečka apod. A tak není divu, že tyto základní rodinné vztahy a vazby se objevují i v oslovení mezi partnery. Zajímavým socioonomastickým zjištěním je fakt, že se tato oslovení mohou měnit se změnami rodinného statusu.

Vyjádření pohlavního statusu, tedy rozlišení muž/žena, se objevuje v osloveních *Muži* a *Ženo*. Zvláštním pojmenováním je obrat *Ženo moje takřka vlastní*, který používá muž, jenž je se svou partnerkou již pět let zasnoubený. Rodičovský status představují oslovení *Mamko*, *Mamino*, *Maminko*, *Táto*, *Tatko*, *Tat'uldo*, *Tati*, *Tatínku* a *Tatíne*.

Důvody, které nás vedou k tomuto způsobu oslovování, jsou různé. „Rodičovským titulem“ se partneři asi nejčastěji oslovují před dětmi. Může se ale jednat i o výsledek určitého škádlení mezi partnery, např. narážku na vyšší věk jednoho z partnerů nebo naznačení touhy po dítěti. Stejně tak může ale muž těmito oslovenými vyjadřovat úctu ke své těhotné partnerce, nastávající mamince.

Akceptaci prarodičovského statusu můžeme najít v osloveních vytvořených od základových slov *děd* a *bába*: *Dědo*, *Dědku*, *Dědečku*, *Babulko*, *Babulinko*

a *Babulečko*. Velice pěkná se nám zdají pojmenování pro babičku, která vznikla přidáním přípon s rozšířenou hláskovou skupinou *-ul-*: *-ulka*, *-ulinka* a *-ulečka*. Všechna výše uvedená pojmenování napsala v dotazníku věková skupina nad třicet let.

Oslovení *Kmete* a *Staříku* vznikla recesivně, protože je partner o dost starší než partnerka.

5. 8 Člověk je fantastická postava

Odvěkým přáním člověka je touha stát se výjimečným, slavným, a když se mu to nepodaří, alespoň se snaží napodobovat slavné osobnosti, které jsou mu vzory. Od dětství si hrajeme na hrdiny a padouchy, toužíme po výjimečných supervlastnostech, kterými bychom zachraňovali svět, bojovali se zločinem (anebo mu pomáhali), okouzlili dívku našeho srdce apod. Dívky se touží stát princeznami s nádhernými šaty, s vlastním zámkem, zahradou a hlavně s nějakým krásným princem. A jak dospíváme a zjišťujeme, že nás nečekají ani supervlastnosti, ani královská koruna, utíkáme alespoň do světa knížek či filmů, kde se můžeme s našimi hrdiny ztotožnit. Jména inspirovaná fiktivním světem pak přenášíme i do skutečného života, mj. i jako pojmenování pro naše partnery.

Pokud neznáme konkrétní motivaci jednotlivých oslovení spadajících do této oblasti, je velice obtížné ji rozpoznat. Obecně bychom ji ale mohli vymezit stejně jako v případě živočišné říše.

V bájných bytostech mají původ oslovení *Divoženko*, *Rusalko*, *Vílo*, *Skřítku*, *Čarodějko*, *Anděli*, *Andílku*, *Đáble* a *Čertíčku*. Krásu a jistou vznešenost partnera můžeme vyjádřit v osloveních *Princezno*, *Princezničko*, *Princi* a *Princátko*. Ve všech případech jde o běžné zdobněliny. Mezi konkrétními pohádkovými princeznami mají původ oslovení *Zlatovláska* a *Sněhurka*. Z pohádky *O Budulínkovi* pochází oslovení *Budulínku*, ze kterého vzniklo přechýlené pojmenování *Budulínko*.

Ze jména Šmudla, ze známé pohádky *Sněhurka a sedm trpaslíků*, vznikla oslovení *Šmudlo*, *Šmudlíku* a *Šmudlinko* – mužská zdobnělina příponou *-ík*, ženská přechýlením příponou *-inka*, možná pod vlivem *Šmoulinky*. Z populárního kresleného seriálu *Šmoulové* byla přejata a vytvořena oslovení *Šmoulínko*, *Šmouli*, *Šmoulíčku* a zkrácené *Šmů*. Ve tvaru *Šmouli* se ve vokativu opět objevuje dubletní koncovka *-i* proti spisovnému *-o*. Ze seriálu *My z Kačerova* byla vzata oslovení *Kulíku* a *Bubíku*

a ze seriálu *Gumídci* oslovení *Gumídku*. Podle hlavní hrdinky z modernějšího seriálu *Ovečka Shaun* (Pižla) je oslovována jedna z respondentek *Pižlo*. V dílně Walta Disneye byla stvořena animovaná pohádka *Slonisko a Medvídek Pú*, v originále *Pooh's Heffalump Movie*. Odsud pochází, jak uvedla jedna respondentka, oslovení *Lumpe*, *Lumpísku* a *Lumpajzi* – jedná se jak o slovo značkové, tak zdrobnělé, něžné (dáno příponou *-ísek*) a nakonec i s hanlivějším příznakem díky příponě *-ajz*.

Ve filmech o Zorrovi má původ oslovení *Zorro* jako symbolu pro ochránce.

Pro inspiraci je možno sáhnout i do literární tvorby. Osloveními *Vávro* a *Maryšo* vyjadřuje jeden pár momentální rozčilení a zlobu. Z díla *Pán prstenů* pochází oslovení *Glume*, které používá jeden manžel pro oslovení svojí ženy, protože se „občas tváří jako Glum.“ Z dětské knížky J. Koláře *Z deníku kocoura Modroočka* pochází oslovení pro muže *Modroočko* a *Očko*, z knížky *Malý Bobeš* J. V. Plevy pochází oslovení *Bobši* a pojmenování *Cipísku* má původ ve známé trilogii V. Čtvrťka. Z populárního kresleného časopisu *Čtyřlístek* pochází oslovení *Fifinko*.

Naším hlavním poznatkem ve skupině pojmenování motivované fantastickou postavou je zjištění, že tato partnerská pojmenování jsou silně dobově a kulturně zakotvená. Generace, které nevyrostaly při sledování seriálů *My z Kačerova* či *Gumídci*, nebudou své partnery oslovovat jmény z těchto pohádek, naproti tomu starší generace nemusí znát *ovečku Pižlu* či pohádku *Slonisko a medvídka Pú*.

5. 9 Člověk je svůj idol

K lidským vlastnostem patří možnost identifikace se slavnou osobností. Zaznamenali jsme pouze jedno pojmenování, které se vztahuje k existující postavě: *Malý Napoleonku*. Jedná se o oslovení, které vzniklo pravděpodobně na základě podobnosti výšky nebo povahy s tímto slavným generálem. Přestože jsme více pojmenování tohoto typu nezískali, domníváme se, že se mezi partnery vyskytují častěji.

5. 10 Člověk je sexuální objekt

Právě proto, že se zabýváme oslovováním mezi partnery, nemůžeme jako jeden ze základních druhů motivace vynechat sexuální přitažlivost a pohlavní styk, které také mají podstatný vliv na výběr jmen pro naše partnery. Antropologové se dokonce

domnívají, že většina našeho snažení ve vztahu spočívá v touze po reprodukci, která je naplňována pohlavním stykem. Na rozdíl od ostatních primátů jsme ho však schopni v podstatě kdykoli a děláme ho nejen pro rozmnožování, ale i pro své potěšení.⁵¹ Jak jsme se již koneckonců přesvědčili, může v sobě i prosté oslovení skrývat sexuální touhu.

Mezi nejviditelnější druhotné sexuální znaky patří u ženy ústa (o pojmenováních motivovaných ústy jsme již pojednali), prsa a hýždě, u muže pak především hýždě. Pojmenování na základě přirovnání k hýždím najdeme v osloveních *Prdelko*, *Prdélko*, *Prdelinko*, *Prdko* a *Prďolo*. První čtyři jsou vytvořena od vulgárního slova *prdel*, deminutiva příponami *-ka* a *-inka* s variantou, u níž dochází k prodloužení vokálu *-e-*. Zkrácené oslovení *Prdko* a *Prďolo*, které vzniklo připojením expresivní přípony *-ola* ke slovesu *prdět*, mají lehce hanlivý přídech a obě byla uvedena jako oslovení pro muže.

Metonymický posun od označení ženského pohlavního orgánu na ženu jsme zaznamenali v osloveních *Prcinko* a *Kundátka*. Označení *Broskvátka* vzniklo na základě vnější podobnosti tvaru, vzhledu a barvy dámského přirození s tímto ovocem a deadjektivum *Holátka* na základě příjemného pocitu z hladce oholeného dámského přirození zažívaného během orálním styku, jak se nestyděl uvést jeden z respondentů. V samotném pohlavním aktu mají původ oslovení *Šukno* a *Šukátka*, obě vzniklá z obecně českého výrazu *šukat*. Oslovení ženy *Couříčko* a *Domino* také nejspíš odkazují určitým vlastnostem ženy při pohlavním styku.

Oslovení spjatá se sexuální oblastí, která jsme zaznamenali, jsou určená převážně ženám. Metonymický posun z mužského přirození na muže jsme zaregistrovali pouze ve dvou obrazných pojmenováních *Rohlíčku* a *Párečku*. Nemyslíme si však, že by jich více neexistovalo. Spíše bychom řekli, že ženy jsou stydlivější nebo nechtějí o těchto typech pojmenování mluvit. Nesmíme ani zapomínat na to, že obzvlášť sexuální oblast je dost intimní záležitostí obou partnerů, a proto nelze předpokládat, že by se lidé, byť anonymně, otevřeně svěřovali s těmito druhy oslovování.

---

⁵¹ srov. Morris 1994, s. 116 – 119

5. 11 Člověk je část lidského těla

Lásku k partnerovi můžeme dát najevo pojmenováním, které ho přirovnává k části lidského těla. Jedná se o oslovení *Ucho*, *Oušínko*, *Pupíku*, *Pupi* a *Pupíšku*. Od značkového slova *ucho* je odvozené příponou *-ínko* pojmenování *Oušínko*, ve kterém došlo navíc k onomatopoické změně *o* → *ou*. Oslovení *Pupíku* je pravidelně vytvořené příponou *-ík* a doloženy máme i jeho zkrácenou variantu (*Pupi*) a šišlavou (*Pupíšku*).

5. 12 Člověk je obyčejná věc

Část oslovení našich partnerů má základ v obyčejných věcech, které vidáme kolem sebe. Zjistit motivaci těchto slov je možné pouze díky osvětlení samotných tvůrců. Často nás pouze něco zaujme a my přeneseme pojmenování dané věci na partnera, obvykle s přidáním deminutivní přípony. Obecně jsme vyčlenili tyto oblasti:

- a) Člověk je hračka: *Panenko*, *Mončičáku*, *Plyšáčku*
- b) Člověk je část oblečení: *Kulíšku*, *Bambulko*, *Mašličko*
- c) Člověk je výrobek: *Anděli* (jméno po parfému), *Šmoulinko* (jméno po modrém opalovacím krému)
- d) Jiné: *Lupínku*, *Mušličko*, *Lodičko*, *Bublínko*, *Bobulko*, *Bobuláku*, *Bobku*, *Bobánku*, *Bobíšku*, *Dárečku*, *Žiletka*, *Bublino*

5. 13 Člověk je sám sebou

Značná část partnerských pojmenování je utvořena na základě nějaké vlastnosti, typického vzezření, chování či zvláštní aktivity jednoho z partnerů, tedy na základě něčeho, co vyplývá z člověka jako takového. Tento typ oslovení může vznikat i obráceným způsobem, např. když je někdo velký, řekneme mu *Trpaslíku*. Vysledovat motivaci je podobně jako v předchozí kapitole obtížné. Uvádíme proto pouze příklady oslovení, kdy nám sami respondenti sdělili původ motivace.

5. 13. 1 Partner je své povolání

Inžo: pojmenování dle vysokoškolského titulu

Kovadlinko: respondentka vystudovala uměleckou řezbu a zámečnictví

5. 13. 2 Partner je povahová vlastnost

Coolku: partner je „cool“

Diblíku: partner je neposedný

Dispečerko: když partnerka moc diriguje

Pendolíno: když chce partner něco rychle, pokud možno ihned nebo včera

Šéfe: když partner moc diriguje

5. 13. 3 Partner je svůj vlastní charakterizační rys

Flíčku: podle mateřského znaménka

Kuličko: podle kulaté hlavy

Maličký: podle toho, že partner měří 195cm

5. 13. 4 Partner je své chování

Bučačku: podle toho, že partnerka často bučela

Brepto, *Mrmrale*, *Tlamičko*: když jeden z partnerů moc mluví

Čuníku, *Prasátko*, *Čuňátko*: partner je špindíra a nepořádník

Smíšku

5. 14 Hypokoristika

Mezi oslovenými našich partnerů najdeme i taková jména, která byla utvořená z rodných jmen. Používáme pro ně termínu hypokoristika, pod kterým dle Pastyřika rozumíme expresivní obměnu neutrálního jména v neoficiálním prostředí.⁵² Hypokoristiky se však podrobně zabývat nechceme, pro informaci uvádíme pouze příklady, které respondenti uvedli: *Myšislávku* (← Miroslav), *Martášku* a *Mautu* (← Martin), *Dušo* a *Dušínku* (← Dušan), *Ťuldo* (← Peťulda ← Petra), *Bramboráčku* (← Barbora) a *Mišáku* (← Michal).

---

⁵² srov. Pastyřík 2007, s. 101

5. 15 Ostatní a neznámá pojmenování

Řehoři: písmeno *ř* je podle jednoho páru nejošklivější písmeno v abecedě. Tak si zvolili toto jméno, kterým se dokonce oslovují nejčastěji.

Další: *Lovítko, Kousátko, Cumlíku, Žužlo, Čehralo, Čmuchačku, Aférko, Náčelníku, Ventilku, Kliťáčku, Štěřoure, Šampónku jeden fotbalisticej a Střívko pochroumaný.*

5. 16 Dvojitá pojmenování

V poslední kapitole bychom chtěli stručně upozornit na jeden zajímavý fenomén, kterého jsme si všimli během analýzy partnerských pojmenování v dotaznících. Jedná se o zvláštní pojmenování, která vytvářejí ustálené dvojice a kterými se partneři vzájemně oslovují. Jejich vznik může být motivován např. podobně jako u přezdivek „hravým rýmováním, při němž se k základní či hypokoristické podobě jména přiřazuje takový rým, který je povětšinou z plnovýznamové sféry apelativní, aniž by ovšem přezdívkové apelativum mělo k takto pojmenovávané osobě nějaký bližší vztah.“⁵³ Tato spojení jsou však různá:

- a) označují oba partnery stejně, jen s rozlišením pohlaví: *Medvěde-Medvědice, Bijušku-Bijuško, Vlku-Vlčice, Maličký-Maličká, Miláčku-Miláčko*;
- b) jedno pojmenování vzniklo spontánně z druhého: *Đůlku-Coolku*;
- c) označují protiklady: *Měsíčku-Sluníčko*.

---

⁵³ Knappová 1996, s. 121

6. ZÁVĚR

Partnerská pojmenování se vyznačují několika charakteristickými rysy a měla by být považována za samostatnou antroponomastickou skupinu. Vznikají zejména v mluvené řeči, a to v důvěrném styku mezi dvěma osobami, které spojuje partnerský, milenecký vztah, a realizují se především v jejich soukromé komunikaci. S ostatními proprii sdílí partnerská pojmenování tři základní propriální funkce, ale podobně jako přezdívky často nesou i funkci charakterizační. Ta může být pochopitelná buď přímo, nebo je vázána na konkrétní situaci a je známa pouze partnerům nebo jejich blízkým.

Na vzniku partnerských pojmenování se významnou měrou podílejí pragmatické faktory, které činí jejich motivaci obtížnou pro zkoumání. S hypokoristiky jsou spojeny příznaky neoficiálnosti, nestandardizovanosti, onymické proměnlivosti a dalších. Nejvýznamnějšími jsme shledali emocionálnost, expresivitu a důvěrnost.

Většina partnerských pojmenování stojí na okraji slovní zásoby, některá jsou dokonce na pomezí okazionalismů. Snahy o aktualizaci a autentičnost se projevují především přidáváním různých přípon k slovotvornému základu: „Potřeba vyjádřit osobitost, hravost, citový vztah k obsahu sdělovaného i k adresátům a humor s sebou přináší tvorbu a užívání synonymních řad, jejichž členy často hraničí s okazionalismy.“⁵⁴

Mezi partnerskými pojmenováními jsme zaregistrovali všechny způsoby tvoření slov. Nejpočetnější skupinu představují partnerská pojmenování vzniklá odvozováním, a to nejčastěji pomocí deminutivních přípon, kterých jsme zaznamenali přes dvacet a které zdůrazňují důvěrnost partnerského vztahu a vyjadřují především kladné pocity mezi partnery.

Nejproduktivnějšími jsou přípony *-(eč)ek*, *-ička*, *-ka*, *-ík* a *-átko*. Není možné ale přesně určit, zda některá pojmenování vznikla přes první stupeň, nebo přímo sekundárními sufíxy. Často dochází k užívání přípon nestandardním způsobem, např. substantivních se slovesy či citoslovci, a vznikají tak deminutivní jména se slovesným a citoslovcovým kořenem. Nezanedbatelná část neodvozených slov má navíc deminutivní podobu. Základová slova jsou mnohdy zároveň slovy značkovými, a to s praslovanským základem, protože označují základní lidské skutečnosti.

---

⁵⁴ Hubáček 2008, s. 4

Téměř všechna zaznamenaná pojmenování jsou českého, případně zdomácnělého původu, cizí slova jsou obvykle doplněna českými sufixy a přirozeně začleněna do českého deklinačního systému. Ustálených slovních spojení jsme zachytili velice málo, ale všimli jsme si zajímavého jevu, kdy pojmenování pro oba partnery tvoří ustálenou dvojici.

Partnerská pojmenování se vyskytují především ve vokativu, protože fungují jako oslovení. Na jedné straně se vyznačují silnou tendencí k vespolnosti a obourodosti, na straně druhé jsme však zaznamenali i sklon k přechylování, případně k analogickému připojování femininních přípon za účelem jasného rozlišení pohlaví označovaného člověka. Jako ostatní propria jsou partnerská pojmenování pouze substantiva, případně některé substantivizované slovní druhy, ponejvíce adjektiva. Občas jsou partnerská pojmenování spojována se zájmeny *ty*, které má především kontaktnou a identifikační funkci, a *můj*, které je často v postponovaném postavení.

Rozporuplnou oblastí se nejvíce jeví grafická podoba partnerských pojmenování. Mnohá z nich získala apelativní význam osoby, se kterou žijeme v partnerském, mileneckém vztahu, a nemusí být tedy vnímána jako propria. V partnerské komunikaci však zastupují tato pojmenování oslovení rodným jménem a identifikují tak konkrétní osobu. Proto jsme v tomto případě navrhli psát velké počáteční písmeno.

V analýze konkrétních partnerských pojmenování jsme došli ke zjištění, že partneři jsou vnímání prostřednictvím několika jednoduchých metaforicko-sémantických modelů, které vycházejí ze základního všelidského řádu. Primární je chápání člověka jako jedinečné, smrtelné bytosti, bytosti, která dokáže milovat a která potřebuje fyzický kontakt s ostatními lidmi. Uvědomuje si, že patří do přírodní říše, ale nemůže ignorovat ani své společenské ukotvení, ze kterého vyplývají její společenské role a jisté chování. Mimoto se člověk dokáže identifikovat i s neživými objekty a abstraktními skutečnostmi. V neposlední řadě zůstává sám sebou a jako součást sebe sama bere i svého partnera. Jsme si však vědomi, že námi navržené třídění není vyčerpávající, rozhodně může být doplněno či pozměněno.

Při rozboru partnerských pojmenování se ukázalo, že důležitou roli hraje i sociální aspekt. Na ten jsme se v dotazníku nezaměřovali, do budoucna ale může představovat zajímavý způsob zkoumání tohoto fenoménu, např. v porovnávání pojmenování mezi muži a ženami, v sledování rozdílných pojmenování mezi věkovými skupinami, v pozorování vývoje partnerských pojmenování v rámci jednoho vztahu apod.

Partnerská pojmenování dokládají bohaté možnosti tvoření slov v českém jazyce. Podobně jako přezdívky představují „živý, nikým nepodporovaný a neusměrňovaný proces průběžné obměny a doplňování antroponymického systému.“⁵⁵ Poukazují tak na neformální a kreativní zacházení s jazykem jeho uživateli a možná bychom mohli hovořit i o specifickém druhu lidové tvořivosti.

---

⁵⁵ Knappová 2000, s. 83

7. POUŽITÁ LITERATURA

- BACHMANNOVÁ, J. a kol. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Lidové noviny, 2002. ISBN 80-7106-484-X
- FAJMAN, R. *Deník čerstvého otce - Proč kostrám nechutná zmrzlina* [online]. 2003 [cit. 2010-03-27]. Dostupné na WWW: <http://www.novinky.cz/zena/vztahy-a-sex/14206-denik-cerstveho-otce-proc-kostram-nechutna-zmrzlina.html>
- HÁJKOVÁ, N. Posuny v oblibě a užívání jména v současnosti. In *Vlastní jméno jako prostředek sociální symboliky*. Praha: PedF, 2004, s. 7 – 12. ISBN 80-7290-185-0
- HUBÁČEK, J. K současnému stavu zkoumání sociolektu. *Slang a argot. Sborník přednášek z 8. konference o slangu a argotu konané v Plzni ve dnech 26.-27. února 2008*. Plzeň : Pedagogická fakulta ZČU, 2008. ISBN 978-80-7043-764-3
- KNAPPOVÁ, M. *Rodné jméno v jazyce a společnosti*. Praha: Academia, 1989. ISBN 80-200-0167-0
- KNAPPOVÁ, M. Tvorba přezdívek stále živá. In *12. slovenská onomastická konference a 6. seminář „Onomastika a škola“*. Prešov: Pedagogická fakulta UPIŠ, 1996, s.121 – 126. ISBN 80-88885-04-3
- KNAPPOVÁ, M. Přezdívky v proměnách staletí. *Acta Onomastica*, roč. 40, 1999, s. 82 – 88.
- LAKOFF, G., JOHNSON M. *Metafory, kterými žijeme*. Brno: Host, 2002. ISBN 80-7294-071-6
- LAKOFF, G. *Ženy, oheň a nebezpečné věci*. Praha: Triada, 2006. ISBN 80-86138-78-X
- MORRIS, D. *Lidský živočich*. Praha: Knižní klub Balios, 1997. ISBN 80-7176-529-5
- NEKULA, M. Deminutivní zdvořilost. In *Čeština – univerzália a specifika*. Sv. 5. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2004, s. 110 – 119.
- O češtině každodenní*. Brno: Blok, 1984. ISBN neuvedeno
- PASTYŘÍK, S. *Studie o současných hypokoristických podobách rodných jmen v češtině*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2003. ISBN 80-7041-569-X
- PASTYŘÍK, S. Hypokoristické podoby vlastních jmen a jejich současné zkoumání. *Čeština doma a ve světě*, 2007, č. 3 – 4, s. 101 - 104.
- Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1995. ISBN 80-7106-134-4
- POKORNÝ, J. *Lingvistická antropologie*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2843-8

Slovník nespisovné češtiny : argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost : historie a původ slov. Praha : Maxdorf, 2009. ISBN 978-80-7345-198-1

TÁBORSKÁ, O. *Při plánování svatby je dobré držet se ustálených rad* [online]. 2010 [cit. 2010-03-27]. Dostupné na WWW: <http://www.novinky.cz/zena/vztahy-a-sex/193600-pri-planovani-svatby-je-dobre-drzet-se-ustalenyh-rad.html>

ŠRÁMEK, R. Co by měl učitel základní školy vědět o vlastních jménech. In *12. slovenská onomastická konference a 6. seminář „Onomastika a škola“*. Prešov: Pedagogická fakulta UPJŠ, 1996, s. 44 – 48. ISBN 80-88885-04-3

ŠRÁMEK, R. *Úvod do obecné onomastiky*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2027-X